N°. 35. Donderdag 29 Augustus 1912. 12de Jaargang.

Het Koloniaal Weekblad

Orgaan der Vereeniging

OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang."

Abonnementsprijs per jaar:

Vrij aan huis of franco per post binnenland, bij vooruitbetaling . f 2.50
Voor Oost-Indië en het Buitenland . . . . „ 4.—
Afzonderlijke nummers . . . . „ 0.05

Prijs der Advertentiën:

Per vakje . . . . f 2.—
Bij contract reductie.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: 7a HEERENGRACHT, DEN HAAG.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, *51 Verhulststraat.*
Voor *Advertentiën* tot de Drukkerij „LUCTOR ET EMERGO", AMALIA VAN SOLMSSTRAAT, *Telefoon 4424*, beiden DEN HAAG.

LEDEN of ABONNÉ's, die het Weekblad niet tijdig ontvangen, of zij die VERHUIZEN worden verzocht hiervan bericht te zenden aan den Administrateur, Verhulststraat 51, Den Haag.

Voor de Noodlijdenden in de Kolonie Curaçao.

Een lange vervolglijst van de ontvangen gelden hopen wij de volgende week te kunnen opnemen. Met vreugde kan nu reeds worden vermeld, dat meer en meer milde giften inkomen, zoodat vertrouwd mag worden, dat met de hopelijk ruime opbrengst der op Koninginne-verjaardag door de jeugd te verkoopen ruikertjes van heibloemen, er een som bijeen zal komen, waarmede de noodlijdenden flink geholpen zullen kunnen worden.

De Ambtenaar bij het Onderwijs in Ned.-Indië.

In Het Koloniaal Weekblad van 11 Juli komt over het boekje, waarvan ik den titel aan het hoofd van dit schrijven heb geplaatst, eene beoordeeling voor, die mij aanleiding geeft mevrouw L. J. H.—S. dank te zeggen voor de waardeerende woorden, welke de recensie bevat. — In verband met de op- en aanmerkingen, die gemaakt zijn, wensch ik het volgende onder de aandacht te brengen.

Het werkje maakt geen aanspraak op volledigheid. Als ik alle bijzonderheden omtrent de regeling van de pensioenen en de verloven had willen opnemen, zou het boekje te grooten omvang hebben gekregen. In het Voorbericht heb ik de redenen ontvouwd, die tot het schrijven van de brochure aanleiding hebben gegeven. Daaruit blijkt, dat het mijne bedoeling is geweest om te voorzien in de behoefte aan mededeelingen omtrent de wijze van solliciteeren, de voorwaarden van uizending en de financiëele vooruitzichten, alsmede aan eenigszins uitvoerige beschrijvingen over de inrichting van het onderwijs in Indië en van de taak, die de onderwijzer er te vervullen heeft. Verder heb ik daar medegedeeld, dat het hoofdbestuur van „Oost en West" zich voorstelde in de rij geschriften, die onder den titel: „Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen" door de Vereeniging wordt uitgegeven, een boekje op te nemen, waaruit leeraren en onderwijzers het voornaamste kunnen putten van datgene, wat zij wenschen te weten, als zij het plan overwegen naar Indië te gaan.

Het vorenstaande verklaart, waarom niet alles kon worden opgenomen, wat in bijzondere gevallen van belang kan zijn. Tegen mijne bedoeling is echter in de „Bepalingen tot regeling van de klassen en bezoldigingen" de 3e alinea van artikel 4 weggelaten. In de minuut, waarvan mevrouw H.—S. inzage kan nemen op het bureau van den secretaris van het Hoofdbestuur der vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17, komt de zinsnede wel voor. Zij werd echter op de drukkerij niet gezet en dit verzuim is mijne aandacht ontglipt. De ontbrekende woorden zijn: „De onderwijzeressen der 3e klasse genieten eene bezoldiging van f 175 's maands." Het spijt mij, dat zij in het boekje niet te vinden zijn, daar zij hadden moeten dienen als toelichting bij hetgeen ik schreef op bl. 18, om mede te deelen, dat de buitengewone gratificatie bij eerste indiensttreding niet wordt toegekend aan de onderwijzeressen, voor wie ook in andere opzichten de geldelijke regeling minder gunstig is dan voor de onderwijzers.

Op bl. 28 van de brochure staat: „Waar in dit boekje van onderwijzers gesproken wordt, zijn mede onderwijzeressen bedoeld, tenzij het tegendeel uitdrukkelijk vermeld is."

De geachte recensente meent, dat dit niet letterlijk moet worden opgevat, daar ik op bl. 35 verklaar, dat tegenwoordig de bevordering tot 2e kl. plaats heeft na ongeveer 3 jaar dienst, terwijl de vrouwelijke ambtenaren van het corps veel langer op promotie moeten wachten.

Het wil mij voorkomen, dat deze opmerking geen steek houdt. Bij de laatste mededeeling toch verwijs ik naar bijlage VI, waar wel degelijk onderscheid wordt gemaakt tusschen onderwijzers en onderwijzeressen, terwijl ik daar bovendien en wel op bl. 82 schrijf, dat de laatstbedoelden meer dan 5 jaar op eene bevordering tot de 2e klasse moeten wachten.

Met bevreemding heb ik in het stuk van mevrouw H.—S. gelezen, dat voor de onderwijzeressen met minder dan 20 dienstjaren de kans op bevordering tot de 1e kl. ongeveer nihil zou zijn, daar in 1911 acht dames tot den hoogsten rang benoemd werden, die minder dan 14½ jaar werkzaam waren.

Ter wille van de volledigheid en de billijkheid had ik naar de meening van mevr. H.—S. ook voor de onderwijzeressen met hoofdakte een staatje moeten publiceeren als afgedrukt is op bl. 83. Wanneer ik echter voor alle categorieën van leerkrachten een dergelijk overzicht van de inkomsten had willen opnemen, dan zou er weer gevaar hebben bestaan voor het overschrijden van de grenzen der ruimte, waarover ik meende te mogen beschikken.

Dat voor de onderwijzers mocht niet ontbreken, omdat de circulaire, die in het begin van 't vorige jaar door het Ministerie van Koloniën over de vooruitzichten van de mannelijke leerkrachten bij 't lager onderwijs verspreid werd, aanleiding heeft gegeven tot misvattingen, die op teleurstelling konden uitloopen. Bovendien bestaat er bij de onderwijzers meer behoefte aan voorlichting dan bij de onderwijzeressen. De meeste vrouwelijke sollicitanten toch zijn voldoende op de hoogte, doordat zij in Indië gewoond hebben, of ingelicht worden door familieleden, die met de toestanden aldaar bekend zijn. Evenals in 1911 was dan ook dit jaar het aantal sollicitanten naar de betrekking van onderwijzeres in Indië hier te lande veel grooter dan het aantal beschikbare plaatsen, niettegenstaande de gelegenheid tot het indienen van verzoekschriften slechts enkele weken was opengesteld.

Ik wil echter de lezers van dit weekblad gaarne in de gelegenheid stellen eene vergelijking te maken tusschen de financiëele vooruitzichten der onderwijzers en die der onderwijzeressen.

Blijft de gang van de promotie, zooals hij op het einde van 1911 was, dan zal een onderwijzer binnen 3 jaar dienst bij het openbaar onderwijs in Indië tot de 2e klasse en binnen 17 jaar tot de 1e klasse bevorderd worden; eene onderwijzeres zal deze rangen bereiken na ongeveer 6 en binnen 15 jaar. Onder deze omstandigheden zullen de inkomsten worden genoten, die door het volgende staatje worden aangeduid.

	Bedraagt de diensttijd bij het Openb. Onderw. in Indië.	Maandelijksch traktement.	Verhoogingen per maand.	Totaal per maand.	Totaal in 20 dienstjaren.	Opmerkingen.
Onderwijzers met hoofdacte.	minder dan 3 j.	f 200	—	f 200	f 94800	Aan onderwijzers, die bij het aanvaarden van den Indischen dienst reeds 6 jaar of langer bij het onderwijs in Nederland waren werkzaam geweest ontvangen eene maand. *toelage* van f 50.—, die ook wordt toegekend aan den onderwijzer, wiens diensttijd in Nederland, vermeerderd met dien bij het Ind. openb. onderwijs, samen 6 j. bedraagt, waarbij de Ind. tijd dubbel wordt geteld. In beide gevallen wordt de toelage ingetrokken na 3 jaar actieven dienst bij het openbaar Ind. onderwijs of bij bevordering binnen die 3 j. tot onderwijzer der 2e klasse.
	van 3 tot 6 „	„ 250	f 50	„ 300		
	„ 6 „ 9 „	„ 250	„ 100	„ 350		
	„ 9 „ 12 „	„ 250	„ 150	„ 400		
	„ 12 „ 15 „	„ 250	„ 200	„ 450		
	„ 15 „ 17 „	„ 250	„ 250	„ 500		
	„ 17 „ 18 „	„ 300	„ 250	„ 550		
	meer dan 18 „	„ 300	„ 325	„ 625		
Onderwijzeressen met hoofdacte.	minder dan 3 j.	f 175	—	f 175	f 92700	Aan onderwijzeressen wordt deze toelage *niet* gegeven, zoodat het verschil tusschen de inkomsten van een onderwijzer en eene onderwijzeres gedurende de eerste 3 dienstjaren maand. f 50.— en over den geheelen diensttijd van 20 j. f 1800.— meer kan bedragen dan in de kolom hiernaast is aangegeven.
	van 3 tot 5 „	„ 175	f 25	„ 200		
	„ 5 „ 6 „	„ 250	„ 50	„ 300		
	„ 6 „ 9 „	„ 250	„ 100	„ 350		
	„ 9 „ 12 „	„ 250	„ 150	„ 400		
	„ 12 „ 15 „	„ 250	„ 200	„ 450		
	„ 15 „ 18 „	„ 300	„ 250	„ 550		
	meer dan 18 „	„ 300	„ 325	„ 625		

De onderwijzers zonder hoofdakte hebben eveneens aanspraak op de toelage, bedoeld in bovenstaande opmerkingen. Hun aanvangstraktement bedraagt f 175 's maands, terwijl zij recht hebben op 6 traktementsverhoogingen, de eerste drie elke van f 50, de laatste drie elke van f 25 's maands; hun eindtraktement is dus f 400 's maands.

De onderwijzeressen zonder hoofdakte genieten een begintraktement van f 175 's maands en 4 traktementsverhoogingen, elke van f 25 's maands, zoo-

dat het eindtraktement *f* 275 's maands bedraagt.
De genoemde verhoogingen worden toegekend telkens na 3 volle jaren.

De geachte recensente vraagt mij, of ik niet weet, dat op enkele plaatsen ambtenaarsvrouwen eene aanstelling aan eene openbare school hebben ontvangen, als eene tegemoetkoming wegens de duurte. Neen, dat wist ik niet. Wel is het mij bekend, dat bij het onderwijs gehuwde vrouwelijke leerkrachten zijn werkzaam gesteld om te voorzien in de dringende behoefte aan personeel en dat daardoor een der onderwijzers 3e klasse, toen hij nog maar enkele maanden in dienst was, in staat werd gesteld belangrijke sommen naar Nederland te delegeeren, terwijl een zijner kinderlooze ranggenooten zich een weelde kan veroorloven, waarvan men zich gewoonlijk gedurende den eersten tijd van het verblijf in de Oost spenen moet. Het kost mij dan ook moeite om te gelooven, dat de maatregel genomen zou zijn met het oog op persoonlijke belangen.

Verder meent mevrouw H.—S., dat ik op het volgende had moeten wijzen:

a. nevens de gezonde, komen ook ongezonde plaatsen voor;
b. naast de goedkoope, vindt men dure plaatsen;
c. niet overal bestaat gelegenheid tot bijverdienste;
d. niet overal kan geneeskundige hulp worden verkregen.

Het zij mij vergund er hare aandacht op te vestigen, dat, niettegenstaande het onder *a.* bedoelde van algemeene bekendheid is, toch in zoover aan haar verlangen is voldaan, dat door mij is gewezen op den nadeeligen invloed, dien het tropische klimaat op het zenuwgestel oefent (bl. 8). Op de volgende bladzijde staat, dat het leven in de grootere plaatsen in den regel duurder is dan in de kleinere, zoodat ook punt *b.* niet onopgemerkt voorbij is gegaan. Ten aanzien van de punten *c.* en *d.* heb ik op bl. 7 medegedeeld: 1o. dat het houden van kostkinderen, zoowel als het geven van particuliere lessen, dikwijls belangrijke voordeelen oplevert; 2o. dat de onderwijzers meestal hun werkkring vinden in plaatsen, waar zij op voldoende geneeskundige hulp kunnen rekenen. Daar de woorden „dikwijls" en „meestal" hier de beteekenis „niet overal" insluiten, heeft ook de aanmerking, die met betrekking tot de punten *c.* en *d.* gemaakt werd, geen recht van bestaan.

Mevrouw H.—S. beweert, dat ik in mijne beschrijving van de Indische toestanden niet voldoende het licht heb doen vallen op de keerzijde van de medaille. Zij schildert Indië als een land, waar door gebrek aan geneeskundige hulp veler gezondheid verwoest wordt en menige levensdraad ontijdig wordt afgesneden; als een land van ontbering, waar talrijke moerassen dood en verderf brengen in de gelederen van inboorling en vreemdeling. En toch... Indië is een schoon, een rijk, een gezegend land, schrijft de recensente.

Tot deze conclusie ben ik eveneens gekomen, zij het dan op andere gronden. Ook ga ik met haar accoord, als zij zegt, dat alleen kerngezonde mannen en vrouwen naar de tropen moeten verhuizen.

Ik zal nu eindigen. Later hoop ik nog eens te kunnen aantoonen, dat Cheribon en Tjilatjap als woonplaatsen te verkiezen zijn boven die streken van ons vaderland, waar de vreeselijkste aller ziekten nog steeds zoo velen doet turen naar het „haantje van den toren".

Den Haag. J. POSTMA.

Uit de O.-I. Mail.

Inenting tegen pokken. Naar de Soerab. bladen van einde Juli melden, waren reeds 100.000 Inlanders tegen de pokken ingeënt. De ziekte vermindert geleidelijk.

De cholera te Semarang. De Loc. vermeldt, dat verschillende van de sterfgevallen in de laatste dagen van Juli j.l. door cholera zijn veroorzaakt.

Malariabestrijding en kampongverbetering. „Wij hebben een tocht ondernomen naar de verschillende werken, die dienen moeten tot bestrijding van de malaria en tot verbetering van de kampongs," zoo schrijft de Javabode.

„Onze weg voerde ons eerst naar kampong Pendjatingan, vroeger een broeinest van malaria. Heel deze kampong was doorsneden door wat vuile sloten, die men den wijdschen naam van Buffelsgracht en Constabelgracht had gegeven. Deze grachten werden gedempt en tot breede wegen gemaakt. Hiervoor zorgde de hygiënische commissie, wier doel het is de hygiëne in de kampongs te bevorderen. Op de wegen werden de snel-opschietende regenboomen geplaatst. Het spreekt vanzelf, dat deze dichtgeworpen grachten nog geen goede wegen zijn.

Daarom zou het goed zijn, wanneer de Gemeente deze wegen geheel in eigen beheer nam.

Door de hygiënische commissie zijn in den kampong afvoergoten gemaakt, zoodat de afwatering van dit complex kan plaats vinden in de Amanusgracht. Wie nu den kampong kris en kras doorkruist, krijgt een zeer goeden indruk van het werken der hygiënische commissie. Breede, rechte wegen zijn door heel den kampong aangelegd, zoodat de kooplieden er met hunne karren doorheen kunnen trekken; bruggen werden verbeterd of nieuwe over nu stroomend water gemaakt. Vroeger stonden bij geweldige regens sommige deelen van den kampong blank, een toestand, die — men zal het toegeven — niet bepaald bevorderlijk is voor de gezondheid. Door doelmatig aangelegde gemetselde goten is voor goeden afvoer van het water gezorgd.

De Regeering schonk *f* 25000 aan de Gemeente voor de hygiëne in de kampongs.

Deze *f* 25000 werden besteed aan de verbetering van het complex Djembatan Lima-Koelon, Djembatan Lima Wetan en Blandongan. Dit deel behoorde tot de vuilste, smerigste kampongs van de stad. Krachtig werd hier onder leiding van controleur Eyken ingegrepen, de Klendang-leidingen, Sawa Masdji-leiding, de Trate-leiding en de Liksa-leiding werden genormaliseerd en uitgediept.

Drie stinkslooten werden toegegooid, de waterafvoer door het aanleggen van aarden leidingen verbeterd.

Verder nam de hygiënische commissie, uit haar fonds de wegenverbetering ter hand en eveneens de wegenbeplanting."

Onderwijs aan Inlanders. Het bestuur van de neutrale scholen te Djocja ontving een mededeeling uit Batavia, dat opgericht was een vereeniging tot associatie van Oost en West, met het doel kweekscholen te stichten, hoofdzakelijk voor Inlanders. Opgeleid wordt tot drieërlei examens. Naast de studie zal ook de karaktervorming op den grondslag van den eigen landaard worden ter hand genomen. Voor het religieus onderricht zal op verzoek van ouders gezorgd worden; het beginsel is: naastenliefde en verdraagzaamheid. Voorzitter is de heer Van Hinloopen Labberton, secretaris de hr. Bertsch. De heer Labberton zou naar Djocja gaan voor het houden van besprekingen met het bestuur van de neutrale scholen.

Centrale kas voor volkscredietwezen. In de Jav. Courant is afgekondigd het Kon. besluit waarbij voor Ned.-Indië een centrale kas is opgericht, ten behoeve van het Volkscredietwezen.

Deze kas, welke te Batavia is gevestigd, is bestemd tot het verstrekken van bedrijfsmiddelen aan en het in belegging nemen van gelden van Volkscredietinstellingen en het geven van raad en hulp in het beheer van zoodanige credietinstellingen, terwijl zij voorts dienstbaar is aan het namens de Regeering op de Volkscredietinstellingen uitgeoefend toezicht.

Zij is bevoegd ter vervulling van de haar hierboven vermelde taak tot;

Het sluiten van geldleeningen; het beleggen van hare fondsen bij bankinstellingen en in effecten, met dien verstande, dat alleen die effecten voor zoodanige belegging in aanmerking komen, waarin de Javasche Bank haar kapitaal en reservefonds mag beleggen, het aanschaffen van roerende en onroerende goederen, voor zoover die voor den dienst der kas noodig zijn.

Dit grondkapitaal van de centrale kas zal ten hoogste 5 millioen gulden bedragen.

Dit grondkapitaal zal gevormd worden door aan de centrale kas over te dragen alle vorderingen van het gouvernement op Volkscredietinstellingen in Ned.-Indië, door het verstrekken van gelden uit koloniale geldmiddelen en door bijvoeging van de zuivere winsten der centrale kas. Als het grondkapitaal is gestegen tot *f* 5.000.000.— of reeds eerder naar het oordeel van den Gouv.-Generaal voldoende is voor de behoefte van het bedrijf der centrale kas, wordt de zuivere winst, na aftrek der reserves, door den G.-G te bepalen, aangewend tot geleidelijke aflossing van de door de Regeering verstrekte bijdrage aan dat grondkapitaal.

De centrale kas zal door een directeur worden beheerd, die ondergeschikt is aan den directeur van B.B. Op den toestand en het beheer der centrale kas wordt toezicht geoefend door een commissie van toezicht en bijstand, welke commissie uit minstens drie leden zal bestaan.

Verkiezingscomité. Naar aanleiding van het feit, dat er zich te Batavia een comité heeft gevormd voor het inzamelen van gelden tot ondersteuning van de aanstaande verkiezingen voor de Tweede Kamer in Nederland, is te Solo voor hetzelfde doel een subcomité samengesteld, bestaande uit de hh. dr. Bonk, Knufman, Looyen en pangeran Koesoemodiningrat. De reeds te Batavia verschenen circulaire zal vertaald worden en aangevuld met het wijzen op de actie van de regeering. Hier te Solo is reeds onder de Inlanders een zekere reactie gewekt, zooals blijkt uit het streven van de vereeniging Sarikat Islam en dat naar neutrale scholen en uit de

omstandigheid, dat de verdraagzame Javaan ongestoord zijn godsdienst wil belijden. Vooral zal in de plaatselijke bladen aan de Inlandsche bevolking het doel verklaard worden, dat het comité beoogt. Zoo lezen wij in de Locomotief.

Een tegengeschenk. Een viertal jaren geleden werden te Karangasem, in de residentie Bali en Lombok, dessa-feesten gehouden, bij welke gelegenheid door den toenmaligen stedehouder Goesti Gedeh Djilantik aan H.M. de Koningin en aan den gouv.-gen. Van Heutsz kostbare geschenken werden aangeboden, bestaande uit allerlei gouden en zilveren voorwerpen, zonneschermen, wierook enz. Na langdurig overleg werd besloten ten behoeve van dien Balineeschen groote als tegengeschenk een monumentale fontein te bouwen bij een zijner buitenverblijven, waarvoor de keuze is gevallen op den lusttuin te Sekoete, afdeeling Zuid-Bali. De uitvoering schijnt door allerlei omstandigheden zeer vertraagd te zijn. Eerst de vorige week is het werk gereed gekomen en met eenige plechtigheid door den ass.-resident te Den Passar aangeboden aan Goesti Djilantik, die zich zeer ingenomen betuigde met het huldeblijk en bij die gelegenheid een groot feest gaf. De fontein is een fraai stuk werk, heeft ruim *f* 17000 gekost en draagt een opschrift, waaruit blijkt, dat zij een geschenk is aan Goesti Djilantik.

Japansche tolk. Bij wijze van tijdelijken maatregel is in dienst gesteld een Europeesche tolk voor de Japansche taal op een bezoldiging van *f* 300 's maands, met bepaling, dat deze bezoldiging telkens na twee jaren met *f* 50 's maands zal worden verhoogd tot een maximum van *f* 500 's maands, dat die tolk ter beschikking wordt gesteld van den resident van Amboina en dat zijn standplaats zal zijn Dobo.

Moed. Een Inlandsche reiziger — vertelt de Sum. Post — ontmoette een tijger. Oogenblikkelijk greep hij naar zijn geweer en wilde het dier neerschieten. Hij liet den tijger tot op korten afstand naderen, om zeker te zijn van zijn schot. Doch 't ketste. Daar stond hij met een ongeladen geweer voor een vijand, die hem, zoo hij wilde, vermorzelen kon. Liep hij weg, dan zou de tijger op hem springen en zou hij verloren zijn. Voor de oogen van den tijger herlaadde hij het geweer en schoot voor den tweeden keer gelukkiger. Dappere Maleier, stomme tijger.

PERSONALIA.

De resident van Bali en Lombok. Omtrent de plannen van den resident van Bali en Lombok om den dienst met pensioen te verlaten, vernam het Soer. Hbl., dat, tusschen den directeur van B.B. en den chef van het bureau der Buitenbezittingen eenerzijds en den heer Veenhuijzen anderzijds, principieele verschillen zijn gerezen. De resident zou naar Batavia gaan tot het houden van een samenspreking, waarvan zijn ontslagaanvraag zou afhangen.

Secretaris residentie-Batavia. Tot secretaris der res. Batavia is benoemd de ambtenaar, terugkeerend van de Ned.-Ind. Bestuursacademie, de heer J. T. Hildering, vroeger secretaris der residentie Preanger Regentschappen.

Een lastig geval. Het Soer. Hbl. maakte indertijd melding van het protest van verschillende ambtenaren B.B. tegen de benoeming van den controleur van Palembang, J. Tideman, tot ass.-resident van Zuid-Nieuw-Guinea, waarvoor de directeur B.B. hem had voorgedragen. Ten gevolge van dit protest zond de Regeering de voordracht terug, waardoor de directeur B.B. ontstemd werd, daar deze reeds aan den heer J. Tideman had doen weten, dat diens benoeming vast stond. Hierdoor bleef de vacature in Zuid-Nieuw-Guinea tot dusver onvervuld. — De directeur B.B. beproeft thans de functie van ass.-resident aan een civiel-gezaghebber op te dragen.

Of de Regeering hiertoe bereid zal zijn, wordt betwijfeld, daar nu ook de ass.-resident van Kota-Radja naar de vacature heeft gesolliciteerd.

Een conflict. Eenige maanden geleden werd in Atjeh bekend, dat er wrijving was ontstaan in de Atlaslanden tusschen controleur Christan en kapitein Darlang. De controleur werd in het gelijk gesteld en kapitein Darlang werd naar Kota-Radja ontboden, waar hem werd medegedeeld, dat momenteel in Atjeh geen werk voor hem was. De kapitein heeft nu drie maanden verlof naar Europa aangevraagd, buiten bezwaar van de schatkist. Zijn voornemen moet zijn, zich toe te leggen op de aviatiek.

Een krasse beschuldiging. Onder de „Ingezonden Stukken" van Het Alg. Hbl. van 24 dezer staat o. m. het volgende:

„In het nummer van 13 Aug. van dit blad komt een open brief voor van den heer S. Camphuis, beheerder van de Bandoengsche Kininefabriek op Java, aan den directeur van landbouw te Buitenzorg. *) De brief bevat een ernstige aanklacht tegen den heer v. Leersum, directeur der Gouvernements Kina-onderneming. Zeker zal de heer v. Leersum wel tegen de daarin bedoelde beschuldiging opkomen en zal ook de rechter wel in de zaak gemoeid worden. Daar dit echter veel tijd zal vorderen en het mij tegen de borst stuit, dat iemand van een hoogstaand karakter en schitterend verleden al dien tijd onder de verdenking zou blijven een ernstigen misslag te hebben begaan, acht ik mij geroepen daartegen te protesteeren.

In het begin van 1910 werd de heer v. Leersum door de Indische Regeering naar Nederland gezonden om de oprichting van zulk een fabriek voor te bereiden. Bij terugkomst op Java moest hij ervaren dat de plannen onbepaald waren uitgesteld. Eerst onlangs schijnt de Indische Regeering vast besloten te hebben de fabriek tot stand te brengen. De Bandoengsche Kininefabriek schijnt dit plan als een onheil voor haar te beschouwen en heeft geen moeite gespaard de Regeering van haar voornemen te doen afzien. Als laatste redmiddel moet nu deze open brief dienst doen.

Een tiental jaren geleden was de fabriek in grooten nood. Zij kon maar geen bereidingswijze van kinine vinden. Ten einde raad vroeg zij aan de Regeering toestemming om den heer van Leersum, directeur der Gouv. Kina-onderneming, tijdelijk als beheerder der fabriek te mogen aanstellen. Dit werd toegestaan. Twee jaar is de heer v. Leersum beheerder geweest, heeft den goeden gang van zaken verzekerd, waarna, indien ik mij niet vergis, de heer Camphuis hem heeft vervangen. De B. K. F. heeft dus meer reden den heer v. Leersum dankbaar te zijn, dan een aanklacht tegen hem in te dienen. Dankbaarheid is echter een lastige eigenschap.

Dat de heer v. Leersum een nieuw procédé voor kininebereiding had uitgevonden, was reeds meer dan drie jaar bekend. Waarom heeft de hr. Camphuis al dien tijd gezwegen en komt hij eerst nu met zijn aanklacht. Wel is waar is die niet direct gericht tegen die uitvinding, maar tegen eene daarbij in toepassing gebrachte extractie-methode, maar het verband tusschen beide zaken wordt voldoende geacht om tegen de oprichting eener Gouvernementsfabriek te mogen protesteeren. Ik kan mij niet voorstellen, dat de inhoud van den open brief veel indruk op de Indische Regeering zal maken en de oprichting van eene gouvernementsfabriek zelfs maar met een enkelen dag zal vertragen.

W. F. L. Boissevain,
oud-Res. Preang. Regentsch.

*) Ook in het vorig *Kol. Weekblad* vermeld.

Suriname.

Aansluitende aan hetgeen wij in ons vorig nummer omtrent de beslissing van het Hof van Justitie inzake de aanklachten van Resida mededeelden, ontleenen wij aan De Surinamer van 28 Juli de volgende beschouwing:

„Deze beslissing heeft ons ten zeerste teleurgesteld, niet alsof wij meenen, dat het hof anders had kunnen beslissen. Maar wie onder de burgerij had kunnen verwachten, dat een militair, met een civiele functie belast, niet onder de civiele rechtspraak zou vallen? Daarenboven, wie zou niet liever zijn zaak laten berechten door een rechtbank, wier dagelijksche bezigheid is recht te spreken?

Enfin, hieraan is nu niets te doen. Men zal zich tot het Militaire Hof te wenden hebben, wat naar gezegd wordt ook gedaan zal worden.

Hierover verheugen wij ons. Want het is noodzakelijk, dat uitgemaakt worde of bedoelde personen eigenmachtig, of, wel krachtens lastgeving gehandeld hebben. Is het eigenmachtig geschied, dan dienen zij ter verantwoording geroepen, en zoo noodig gestraft te worden.

Niemand toch heeft het recht een vrijen burger, eigenmachtig van zijn vrijheid te berooven.

Is het daarentegen krachtens lastgeving geschied, welnu, dan dienen in den breede de motieven uiteengezet te worden, waarom deze lastgeving werd gedaan.

En zou dan blijken, dat er iets aan de motieven gehaperd heeft, dan worde deze justitieële misgreep niet weggedoezeld — neen, neen. — Met allen, die de vrijheid en het recht liefhebben, roepen wij, ja eischen wij publiciteit.

Wel jammer vinden wij het, dat de wet niet voorziet in gevallen, dat er een justitieële misgreep — welke altijd ook met inachtneming zelfs van de regelen der rechtvaardigheid en voorzichtigheid mogelijk is — heeft plaats gehad.

In soortgelijke gevallen moest de wet den Staat tot eerherstel en schadevergoeding kunnen verplichten. Dit ware niet meer dan billijk.

Laten wij hopen, dat wij van Bestuurswege spoedig met zulke wetsaanvulling verrast worden.

Ten slotte nog dit: Het geval Resida toont klaar en duidelijk het verkeerde aan om militairen voor civiele betrekkingen te bezigen.

Het spreekwoord wordt wederom bewaarheid: De zuinigheid bedriegt de wijsheid."

***

„In de zaak Resida — schrijft De West van 30 Juli — is tot zekere hoogte een gunstige wending gekomen.

De Gouverneur heeft de afgeloopen week Woensdag Resida en zijn compagnon Donkerhui ontvangen en hun eene schadevergoeding toegezegd. Een commissie van drie leden zal worden benoemd om de schade vast te stellen. In afrekening op de te verleenen schadevergoeding, heeft de Gouverneur zich bereid verklaard om al dadelijk een zekere som te verstrekken voor het onderhoud van Resida en zijn gezin."

In hetzelfde nummer wordt medegedeeld, dat de heer Resida een aanschrijving van bestuurszijde heeft gehad om zijnerzijds een lid te benoemen in de commissie, die de schade zal vaststellen. Verder zullen door den gouverneur en door den president van het hof ieder een lid in de commissie worden benoemd.

***

Op 1 Augustus heeft het Hof uitspraak gedaan in de zaak Crediet. In zijn vonnis vernietigde het Hof dat van den kantonrechter en veroordeelde Crediet tot een boete van 50 cents wegens beleediging van de politie.

Na de uitspraak werd door personen uit het publiek — arme menschen — dadelijk een klein bedrag voor Crediet bij elkaar gebracht om de boete en de kosten te betalen. De bedoelde personen verklaarden, dat als er meer noodig was, zij dat ook zouden bijeenbrengen. Zij zeiden voor een groote groep te spreken, die bereid was bij te dragen om den praktizijn te betalen.

***

Naar De West van 2 Augustus verneemt, is op het verzoek van mevr. Schneiders om gratie van de haar opgelegde gevangenisstraf, afwijzend beschikt.

In hetzelfde nummer vinden wij de mededeeling, dat, naar het blad verneemt, de regeering in Nederland heeft afgezien van de rechterlijke reorganisatie, die de Minister de Waal Malefijt in de Kamer aankondigde eind 1910, en uit welke reorganisatie hij een jaarlijksche besparing van f 20.000 hoopte te verkrijgen.

***

De West van 30 Juli geeft de volgende beschouwingen naar aanleiding van den staat der middelen over het eerste halfjaar:

De opbrengst der gewone middelen overtreft de raming met ongeveer 125 duizend gulden. Zij overtreft ook de opbrengst over hetzelfde tijdvak van het vorig jaar.

Onder gewone omstandigheden zou men dus tevreden kunnen zijn.

Ons bekruipt echter de vrees, dat het tweede halfjaar een inzinking zal brengen. Dat is het tijdvak, waarin de balata-oogst binnenkomt, die dit jaar stellig minder zal zijn dan verleden jaar. In hoeverre het balatabedrijf dit jaar nog terecht komt, zal voornamelijk afhangen van de vraag hoe lang de regens nog zullen aanhouden.

Ook de stilstand in allerlei andere bedrijven, als gevolg van de abnormale droogte dit jaar, zal o.i. van invloed moeten zijn op het vloeien der middelen. Niet alleen de balataproductie zal minder zijn, ook de cacaocultuur beleeft een zeer ongunstig jaar, terwijl de goudproductie ontstellend afneemt.

De conclusie van het voorgaande is, dat wij, in weerwil van een betrekkelijk gunstig eerste halfjaar, pessimistisch blijven ten aanzien van den verderen loop in dit jaar. Het totaal der raming zal wellicht toch worden bereikt, maar dit zegt niet veel, want men herinnert zich dat de raming laag gesteld is met het oog op de liquidatie der bacovencultuur.

Opvallend is, dat de invoerrechten steeds blijven stijgen. De opbrengst bedroeg de eerste helft van dit jaar 582 duizend gulden, of 46 duizend gulden meer dan hetzelfde tijdvak verleden jaar. In de eerste maanden van het jaar zijn zeer groote voorraden aangevoerd in de verwachting van groote bedrijvigheid in de balata-industrie. Het zal nu wel wat minder worden. Overigens is de vrij aanzienlijke aanvoer van immigranten ook van invloed geweest op den invoer.

De accijns op binnenlandsch gedistilleerd bracht het eerste halfjaar 3 duizend gulden meer op dan de raming, en 21 duizend gulden meer dan het overeenkomstig tijdvak verleden jaar. De opbrengst van dit middel blijft uiterst grillig, zonder dat men daarvoor bepaalde oorzaken kan traceeren.

De goudbelasting bleef 17 duizend gulden beneden de raming. Vergeleken bij het vorig jaar is de teruggang 10.000 gulden. De mindere opbrengst van concessiegelden voor ontginning van delfstoffen (22 duizend gulden minder dan de raming over 't eerste halfjaar) staat mede in verband met den achteruitgang der industrie.

De opbrengst uit balata verkregen (168 duizend gulden) is nagenoeg uitsluitend van vergunnings- en concessiegelden afkomstig. Wat de opbrengst van de retributie op het verkregen product zal bedragen (het middel dat verleden jaar zulke schitterende opbrengsten gaf) zal de tweede helft des jaars ons leeren.

De opbrengst der lucifersbelasting handhaaft zich ook dit jaar vrijwel weder op een gemiddelde van 18 duizend gulden 's jaars.

De opbrengst der geneeskundige belasting staat tot dusverre dit jaar zoowel achter bij de raming als bij de opbrengst van 't vorig jaar. Slechte tijden voor den landbouw?

Een lichtpunt schijnt weder de meerdere opbrengst van passage- en vrachtgelden der koloniale vaartuigen. De vraag is echter of de schijn hier niet bedriegt. De opbrengst bedroeg het eerste halfjaar 64 duizend gulden, wat 12 duizend meer is dan de raming en 18 duizend meer dan verleden jaar. Natuurlijk is hierop van beduidenden invloed de hervatting van den dienst op Demerara, terwijl verder rekening moet worden gehouden met het instellen van afzonderlijke diensten voor Coronie en Nickerie. Tegenover de hooger opbrengst staan dus vermoedelijk ook belangrijk hooger exploitatiekosten.

Het post- en telefoonbedrijf blijft zich bevredigend ontwikkelen, zooals blijkt uit het langzaam maar gestadig accres der betrokken middelen.

Spootwijk, waarvan de opbrengst dit jaar matig geraamd is op f 9500, heeft tot dusverre slechts f 1859 opgebracht.

***

De Surinaamsche bladen maken melding van een „genezen door afgoderij", waarbij door de politie roet in het eten werd gegooid.

De hoofdinspecteur Morren had in den neus gekregen dat er achter de vestigingsplaats Livorno al sedert eenige tijd „afgoderij werd gepleegd". Met den adj. inspecteur Edcius, den hoofdagent Muller en 6 agenten trok hij naar den achterpolder van Livorno, en legde zich daar in hinderlaag om de komende dingen af te wachten.

„Een zekere Sint Maarten, obiaman en dresneger — aldus Suriname van 30 Juli, waaraan wij dit bericht ontleenen — zou door middel van afgoderij een lammen man, een borstlijderes en een blinde vrouw genezen. Naar ons is medegedeeld is de blinde vrouw compagnon van Sint Maarten. Zij heeft n.l. eenige jaren met hem geleefd. Blind geworden een poosje nadat zij scheidden, ging zij naar hem toe om zich te laten genezen. Succes gaf het niet — maar bracht beiden op het lumineus idee de zaak te exploiteeren. De vrouw zou dan met St. Maarten rondgaan en séances houden waarbij hij haar dan quasi genas; aldus zouden proselieten en...... geld gemaakt worden.

Donderdag was een vrij talrijk publiek opgekomen om de séance bij te wonen. Het zwakke geslacht in de meerderheid.

In haar schuilhoekje had de politie het lang niet prettig. Mieren beten en doornen staken. Daarom greep zij vóór de finale in. Bij den overval wist St. Maarten echter te ontkomen. Daarentegen werden 45 vrouwen en 3 mannen, benevens trommen, rammelaars en andere afgoderij-instrumenten ingepikt. Omstreeks 1 uur trok men in optocht naar de stad, waar men om 3 uur op het politie-bureau aankwam en het verhoor dadelijk afgenomen werd — een karweitje, dat tot 5 uur 's morgens aanhield. De gehoorden verklaarden uit nieuwsgierigheid ter plaatse geweest te zijn. Zij werden na het verhoor op vrije voeten gesteld. Sint Maarten ving men Vrijdag. Hij zit er in. —"

Zou het geen overweging verdienen den heer Morran met zijn geoefend personeel hier in Nederland aan het werk te zetten?

Welk kapitaalkrachtig kwakzalver onderneemt het Sint Maarten met zijn trommen, rammelaars en andere „afgoderij instrumenten" hierheen te halen om hem séances te doen geven, b.v. in het paleis voor Volksvlijt?

Voor zijne mislukte pogingen om de geneeskunst uit te oefenen, zal St. Maarten wel eenigen tijd moeten brommen.

***

In haar nummer van 2 Augustus geeft Suriname het slot van hare artikelen-reeks over het onderwijs. Ook hierin weer menige behartigingswaardige wenk. Naar dien er in de kolonie geen onderwijs orgaan beschikbaar is, stelt het blad zijne kolommen open voor ieder, die een meening in deze aangelegenheid wenscht kenbaar te maken.

„Deze zaak — aldus het blad — wenschen wij zoo veelzijdig mogelijk te doen bekijken."

***

Bij Kon. besluit van 10 dezer, is de 1ste luitenant der genie E. Scherpenhuysen Rom, te 's-Gravenhage, voor een termijn van 3 jaren, ingaande 30 dezer, ter beschikking gesteld van den gouverneur van Suriname, om te worden belast met de betrekking van ingenieur, sous-chef van het departement van openbare werken en verkeer in die kolonie.

Bij Kon. besluit van 15 dezer, is mr. L. L. Beckering van Loenen, kantonrechter van Paramaribo, benoemd tot lid van het hof van justitie in de kolonie Suriname.

Curaçao.

De Cur. Ct. van 26 Juli meldt:

Het s.s. Oranje Nassau vertrok op 21 dezer tegen 6 uur in den namiddag van Puerto Cabello Tegen 8 uur 's avonds hoorde men een hevigen knal in een der achterruimen en merkte dat er brand was uitgebroken. Onmiddellijk nam de gezagvoerder Nieman maatregelen om te blusschen; men liet vijf slangen werken, terwijl het schip naar Puerto Cabello terugstoomde, waar het in de voorhaven ten anker kwam. Gelukkig, dank zij het manmoedig optreden van de opvarenden, was men den brand spoedig meester en kon de Oranje Nassau de reis naar Curaçao doorzetten, waar het schip den volgenden dag tegen 10 uur 's morgens binnenviel.

De in de achterruimen zich bevindende goederen zijn grootendeels door water beschadigd en wordt onder toezicht van den Lloyd's Agent alhier de voor Curaçao bestemde lading geïnspecteerd, om daarmede te handelen volgens de voorschriften voor de averijregeling.

De voor andere havens bestemde lading werd op aanraden van experts naar hare bestemming meegenomen, om aldaar te worden gelost.

***

S.S. Prinses Juliana vertrok 19 dezer van hier naar Paramaribo via Port-of-Spain. Het schip zou in Trinidad dokken. Onderweg kreeg het een defect aan de machine en moest de haven van Puerto Cabello binnenloopen om te repareeren. Men zal van de gelegenheid gebruik maken om het schip aldaar te dokken, waarna het de reis direct naar Paramaribo zal vervolgen.

(Cur. Ct.)

***

Curaçao is opgenomen in het vaarplan van de Compania de Navegacion fluvial costanera de Venezuela. Een van de booten van deze lijn, de Venezuela, vertrekt 12 Aug. a.s. van La Guaira en komt hier den 13en aan, om verder geregeld in de vaart te blijven en telkens 's Maandags van La Guaira naar Curaçao en Maracaibo te vertrekken, onze haven op de terugreis wederom aandoende.

Als agente alhier treedt op de firma S. E. L. Madura & Sons op.

(Cur. Ct.)

***

Volgens een telegram uit Londen d.d. 10 dezer, voorkomend in de Port of Spain Gazette heeft Sir George Younger, afgevaardigde voor Ayr, in het Lager Huis gevraagd, of de aandacht der regeering gevestigd is op een motie aangenomen door het Congres der Kamers van Koophandel van het Britsche rijk en koloniën, bij welke motie het feit betreurd werd, dat deze koloniën en haar handel blootgesteld blijven aan de handhaving van het 30 pCt. additioneel recht op goederen, ingevoerd in Venezuela, welk recht in strijd met het protest van de Britsche regeering geheven wordt. Hij wees er op, dat daarbij een inbreuk gemaakt wordt op het verdrag van 1825 en vroeg welke stappen men van plan was te nemen.

Sir Edward Grey (Min. van Buitenl. Zaken) antwoordde, dat zijn aandacht op de motie gevestigd was en dat voorstellen aan Venezuela gedaan werden, strekkende om de opheffing van het additioneel recht te verkrijgen.

(Cur. Ct.)

***

Struizenteelt op Curaçao. De heer L. Lens, te 's-Gravenhage, schreef in De Ind. Mercuur van 25 Juni, na een inleidend woord over het mislukken van allerlei proeven op landbouwgebied in deze noodlijdende kolonie, wegens het ontbreken van den onmisbaren factor, vruchtbaar makende regens:

Welk een groote bron van welvaart exploitatie van struisvogelparken voor de bevolking zou kunnen worden, bleek mij, nadat ik parken te Nizza en in Egypte had bezocht om daar verzorging en voedering der vogels gade te slaan. De verzorging geschiedt n.l. in loopplaatsen, omheinde vlakke droge terreinen van ongeveer 1 H.A. grootte per 40 vogels en voortdurend onder bewaking van een oppasser. 's Morgens en des avonds krijgen zij hun voeder, bestaande uit 4 pond groenvoeder (alfafa, klaver of paragras) en 1 à 2 pond droog voeder (boonen, mais of haver), afhangende van de weergesteldheid en de eierproductie. Bijzondere aandacht moet er geschonken worden aan reinheid van loopplaats en drinkwater; het laatste moet liefst stroomend water zijn. Kort voor den paartijd, worden de daartoe bestemde paren in broedplaatsen afgezonderd. Deze bestaan een oppervlakte van 1/8 H.A. en zijn van een afdak voorzien, terwijl een zandhoop aanwezig is voor het te maken nest. Zoowel loop- als broedplaats, moeten afgezonderd in kreupelhout of bosch rustig, ver van geraas aangelegd worden.

De terreinen voor deze inrichting vindt men op Curaçao overal en wat de voorziening van voedsel en water betreft, is mij gebleken dat, bij mijn be-

FEUILLETON.

„TALES OF BENGAL".

(Bengaalsche Vertellingen).

Onder dezen titel gaf de als vlot Engelsch schrijven zeer bekende Britsch-Indiër S. B. Banerjea een bundel volksschetsen uit, waarvan wij er enkele vertaald hier weer willen geven, ook omdat ze dikwijls aanleiding zullen geven tot het trekken van belangwekkende vergelijkingen tusschen de toestanden in Nederlandsch- en in Engelsch-Indië.

Door den bekwamen Inlandschen auteur wordt hier en daar 'n tipje opgelicht van den sluier, waaronder het Indisch huiselijk leven voor Westerlingen verborgen blijft. Hij laat ons daarbij zien en voelen, dat de inboorlingen van Bengalen menschen zijn niet alleen van vleesch en bloed als wij, maar ook met een ziel als de onze; dat ook voor hen geldt: „het vleesch komt in opstand tegen den geest en overwint niet altijd".

Een karaktertrek, die bij de Indiërs veel meer ontwikkeld is en tot uiting komt dan bij den Westerling, is, volgens schrijver, de milddadigheid. Er zijn ginds geen armenwetten en hoewel er de strijd om het bestaan dikwijls zeer groot is, krijgen toch de ouden van dagen, de zieken, de weduwen en de weezen hun aandeel in de verdienste van ieder welgesteld gezin. Het is altijd een voorteeken van naderenden hongersnood als aan bedelaars de dagelijksche gift geweigerd wordt. — Wreedheid jegens kinderen is in Bengalen geheel onbekend. Ouders zullen zichzelf het noodigste voedsel onthouden, om het schoolgeld voor hun zoons te kunnen bekostigen of hun dochters een gepast uitzet bij haar huwelijk te geven. De Bengaleezen zijn ook bizonder familieziek; zij zullen werken en ploeteren zooveel zij kunnen om de belangen te bevorderen van een ieder, die door banden des bloeds met hen verbonden is.

Hun fouten zijn veelal het gevolg van bijgeloof, van verslaafdheid aan oude gebruiken en van het afmattende klimaat. Zij missen dikwijls zedelijken moed en hebben over het algemeen neiging om op krachtiger naturen te steunen, hunne meerderen te vleien door te veinzen, dat zij van hetzelde gevoelen zijn als deze.

Ondankbaarheid is een ondeugd, die wel eens aan de inboorlingen van Bengalen verweten wordt, door hen, die den Inlander te weinig kennen om diens deugden, welke met die der dankbaarheid overeenstemmen, te kunnen onderkennen. Het is beslist waar, zegt schrijver, dat het geheugen van den Bengalees bizonder scherp is, vooral waar 't betreft ontvangen gunsten of weldaden. Zij zullen b.v. de tekortkomingen in een bestuurder over 't hoofd zien, die hun sympathie eenmaal heeft en hem met toewijding dienen.

Macaulay heeft hen lafhartigheid ten laste gelegd, en indien dit bij enkelen hunner ook al zoo ware, zou't toch onberedeneerd en onmenschelijk zijn een bevolking van 50.000.000 zielen over één kam te scheren en verantwoordelijk te stellen voor vergeërfde gebreken. Zoo zijn, meent schrijver, verschil van omgeving en maatschappelijke toestanden o. a. oorzaak, dat de Europeanen in hun eigen land flinker zijn dan hun vèr-verwijderde bloedverwanten, die moeten leven in de afmattende temperatuur der tropen. Zoo zal b.v. niemand, die de Bengaalsche schooljongens bijna geheel naakt aan het gevaarlijke balspel heeft zien deelnemen, twijfelen aan diens persoonlijken moed.

Onder meer doet schr. uitkomen, dat de vrouwen van zijn land een beter lot verdienen dan haar door de Mohamedaansche en Hindoe-wetten geschonken wordt. Zij loopen aan den leiband, van af de wieg tot aan het graf; hare verstandelijke vermogens worden weinig ontwikkeld; hare zielseigenschappen komen niet tot hun recht, daar deze steeds onderdrukt worden.

Hij schetst menig edel vrouwenkarakter, zoo o.a. in de volgende geschiedenis:

zoek aan Curaçao begin Mei l.l. er nog verscheidene plantages waren, die, niettegenstaande de buitengewone droogte der laatste 18 maanden, nog ruimschoots van waterhoudende putten voorzien waren, en er, niettegenstaande de zeer achterlijke wijze van landbewerking voldoende paragras en alfalfa te vinden was.

Bij de bekende vruchtbaarheid der vogels kunnen alle plantages, waaraan een hofje annex is, successievelijk met struisvogels bevolkt worden. Het aantal vogels, die de plantage zal kunnen houden hangt af van de watercapaciteit der bronnen voor de irrigatie der gras- en alfalfavelden.

Als staaltje der vruchtbaarheid van de vogels deelt Oudot in zijn „Le Fermage des autruches" mede, dat in 1865 in de Kaapkolonie de eerste farm met 80 tamme exemplaren opgericht werd en dat er in 1877 32.247 vogels op de verschillende farms aanwezig waren. In 1904 was dit aantal tot 357.893 aangegroeid en werden 470.381 Engelsche ponden struisvogelveeren uitgevoerd. Om het winstgevend bedrijf in Zuid-Afrika te kunnen monopoliseeren bestaat er sinds 1881 een streng verbod van uitvoer voor vogels en eieren. Sinds het jaar 1890 schat men met de teelt dezer vogels een winst van 20 tot 20 pCt. te maken.

Om in den meest korten tijd een groot aantal vogels te verkrijgen, past men zoowel de natuurlijke als de kunstmatige bebroeding toe. Men krijgt van een koppel struizen op zijn minst 40 eieren per jaar; er zijn gevallen bekend van 75 en 80 eieren per jaar van één koppel. 15 pCt. der eieren is gemiddeld onbevrucht. De broedtijd duurt 42—48 dagen. Tot aan den leeftijd van 3 maanden zijn de kuikens aan allerlei ziekten blootgesteld, voornamelijk ingewandsziekten en kan men op 20 pCt. sterfte rekenen. Na dien tijd zijn ziekten een zeldzaamheid. Met drie jaar zijn ze volwassen, vóór dien tijd hebben de mannetjes dezelfde kleur als de wijfjes. Zij kunnen een ouderdom van 35 jaar bereiken. Het is waarschijnlijk niet algemeen bekend, welk een handelswaarde de struisveer op de wereldmarkt heeft. In Maart j.l. bracht de tweemaandelijksche verkooping van de firma Hale & Co. Fenchurch avenue 14 in de Londensche dokken gehouden, de som van 270.000 Pd. St., d. i. f 3.240.000 op voor een partij van 113.000 Eng. ponden veeren. Er wordt jaarlijks door deze firma voor pl.m. 18.000.000 gulden verkocht, bijna uitsluitend afkomstig van de Kaapsche farms. De heer Hale verzekerde mij, dat er zooveel vraag naar struisveeren is, dat het te voorzien is, dat in de eerste 40 jaren er geen sprake van is, dat de markt door overproductie gedrukt zou worden.

Alle veeren van den vogel hebben waarde, het meest de 44 groote vleugelveeren, daarna de staartveeren, de zwarte rug- en borstveeren van 't mannelijk exemplaar, en vervolgens de vrouwel. grijze veeren. In Egypte rekende men op pl.m. 150 gulden per vogel opbrengst aan veeren, daar kweekt men vogels van Barbarijsch ras, wier zwarte veeren vooral van buitengewone goede hoedanigheid zijn. In het op Curaçao op te richten park zullen alleen Barbarijsche struizen gefokt worden, afkomstig van een park uit Egypte, waarbij eenige wilde exemplaren gevoegd zullen worden om het ras nog te verbeteren.

Het is onnoodig te zeggen, welk een bron van welvaart deze nieuwe cultuur voor Curaçao opleveren zal en wordt dit reeds van hoogerhand erkend. De a.s. onderneming mag zich verheugen in de goedkeuring en zedelijken steun der regeering.

Behalve de werkkrachten voor het bedrijf zelve noodig en de prikkel tot intensieveren landbouw om aan de behoeften van voedsel der vogels te voorzien, zal door den detailverkoop van veeren naar de omliggende Spaansch bevolkte landen en aan vreemdelingen een nieuwe industrie voor het reinigen en opmaken dier veeren in het leven worden geroepen. Het zal tal van nijvere handen werk geven, waar deze zich thans slechts met hoedenvlechten een nooddruftig bestaan verzekeren.

(Cur. Ct.)

***

Het te St. Martin verschijnende blaadje Day by Day bevat een hoofdartikel, waarin de bewoners van dat eiland opgeroepen worden eene vereeniging te stichten onder den naam: „Sons of the Soil", tot bevordering van plaatselijke belangen en handhaving van rechten en wettelijke privilegiën van de bewoners van St. Martin.

Wij zullen met belangstelling de werkzaamheden dezer vereeniging — als zij tot stand mocht komen — volgen.

Tot nadere verklaring van den Engelschen titel van het blaadje en van de vereeniging diene, dat zoowel op St. Martin, als op de eilanden St. Eustatius en Saba uitsluitend Engelsch wordt gesproken. Er is hier voor het Alg. Nederlandsch Verbond nog een nuttigen werkkring te vervullen, doch het zal uiterst moeilijk wezen om de Engelsche taal, die daar gesproken wordt te verdringen.

Toch is er wel eenige verbetering te bespeuren. We herinneren ons, dat we in 1903, tijdens een bezoek van den toenmaligen Gouverneur aan eene school op St. Martin, door verscheidene kinderen Hollandsch hoorden spreken, zij het dan ook met een sterk Engelschen tongval.

Op Saba was er toen slechts één leerling, een kind van een Nederlandschen politiebeambte, die het Nederlandsch machtig was!

Dit moet ons niet te zeer verbazen. Op het naburige Deensche eiland St. Thomas wordt geen Deensch, maar wel Engelsch gesproken. Zelfs vindt men er sporen van het Curaçaosche dialekt, het zoogenaamde Papiamentsch, in de volkstaal terug.

GEDULD OVERWINT ALLES.

Sadhu Sheikh van Siumlgachi had niet veel tijd noodig, om een echtgenoot voor zijn half-zuster, Maini Bibi, te vinden. Vóór zij nog veertien jaar was, vroeg een jonge boer, Ramzau geheeten, haar hand en bood daarbij een den mohur *) aan van 100 Rs. Sadhu nam hiermee genoegen en het huwelijk werd dadelijk gesloten. Maini Bibi was een mooi meisje, maar schoonheid was nog de minste van haar gaven. Zij was bovendien lieftallig, zuinig, gehoorzaam en door iedereen bemind. De eenige wanklank bij dit huwelijk was, dat de moeder van Ramzau, Fatima Bibi geheeten, een hevigen afkeer van het meisje had en dit toonde door voortdurend op haar af te geven en haar slecht te behandelen.

Ramzau zat geheel onder de plak zijner moeder, zag alles door haar oogen. Zijn liefde voor Maini werd dan ook door haar invloed al spoedig ondermijnd en hij behandelde het arme vrouwtje hoe langer hoe koeler. Maini verdroeg haar droevig lot zonder te klagen, hopende, dat zij door geduld en lijdzaamheid mettertijd de liefde van haar echtgenoot terug zou winnen.

Op zekeren avond van den akker thuiskomend, werd Ramzau door zijn moeder gepraaid; blijkbaar was zij nog slechter gehumeurd dan gewoonlijk.

— Hoor eens, Ramzau, riep zij, ik ben 'n oude vrouw en je vindt mij zonder twijfel een lastpost. Zeg dus nu eens ronduit je meening, mijn zoon; als je wilt, dat ik wegga, ben ik binnen een half uur tijds de deur uit.

— Wat hebt u nu weder, moeder? vroeg Ramzau verbaasd.

— Wat ik heb? Wel die vrouw van je, dat varken, heeft mij, je oude moeder, beleedigd.

— Wat zei ze dan? vroeg Ramzau toornig.

*) De den mohur is een overeenkomst door de Mohammedaansche wet erkend, ten einde getrouwde vrouwen te beschermen voor willekeurige verstooting. De echtgenoot verbindt zich daarbij om een bepaalde som te betalen, meestal ver boven zijn middelen, ingeval hij van zijn vrouw wil scheiden zonder dat zij iets ernstigs misdreven heeft.

— Mijn zoon, luidde het antwoord, je weet hoe zij het huishouden verwaarloost en al het zware werk aan mij overlaat. Nu, vanmiddag maakte ik even bezwaren en toen beleedigde zij mij.

De oude vrouw veegde haar tranen af met een punt van haar katoenen omslagdoek, er, met de oogen naar den hemel geslagen, nog aan toevoegend:

— Barmhartige Allah, dat dit mij op mijn ouden dag nog moet overkomen!

— Maar wat zei ze dan? vroeg Ramzau andermaal.

— Verbeeldt je, zij zei mij in mijn gezicht, dat ik vergeten had zout in de rijst te doen.

— Dat is toch niet zoo erg beleedigend, beweerde Ramzau.

— Zoo, vindt je dat? bromde Fatima. Kies jij nu ook al partij tegen je moeder? Je zult in de hel moeten boeten voor zulk een misdaad! Maar ik wil het nu uitvechten met deze duivelin!

Met deze woorden snelde zij de kamer uit, de keuken in, waar Maini op haar hurken was gaan zitten, in afwachting van den naderenden storm. Haar voorgevoel had haar niet bedrogen. Fatima greep haar bij de haren en sloeg haar ongenadig.

Gedurende de eerstvolgende dagen kwam er geen verandering in den gespannen huiselijken toestand, totdat op zekeren morgen de bui nog heviger losbarstte, toen Ramzau zijn beklag deed, dat zijn vrouw te veel zout in het eten had gedaan. Zoodra zij het proefde, barstte Fatima in heftige verwijten uit en wilde zij haar schoondochter te lijf gaan, waarop deze in een nabijzijnd kreupelboschje vluchtte.

Toen het donker werd, kroop zij naar huis terug, waar zij Ramzau en zijn moeder aantrof, samen druk pratende. Waarover het gesprek liep, kon Maini niet goed onderscheiden. Zij meende te hooren, dat Fatima haar zoon iets voorstelde, waarop deze niet in wilde gaan. Het arme vrouwtje bracht dien geheelen nacht slapeloos, in tranen door.

(*Wordt vervolgd.*)

WAT DE INLANDER ZEGT.

Het Inlandsch Onderwijs. Dit is een onderwerp, dat ook in de Inlandsche pers nog altijd aan de orde van den dag is. Zoo werd er onlangs een voordracht over gehouden in de Vereen. van Inlandsche Ambtenaren M a n g o e n h a r d j o, vooral ook met het oog op het bestaande verschil in meening betreffende de kwestie of het onderwijs in de Maleische taal al of niet op de Inlandsche school kan worden gemist.

Aan het verslag dier voordracht ontleenen wij het navolgende:

Op de laagste sport van het Inl. onderwijs staat de gesubsidiëerde school. Zij die daar les geven, zijn in den regel menschen, die nergens anders terecht konden komen en dus meestal ook voor het geven van onderwijs aan de jeugd weinig geschiktheid bezitten.

Voor jongelieden, die wat meer moeten weten om te kunnen komen in ondergeschikte betrekkingen als mandoors bij het Gouvernement, òf bij particulieren is het onderwijs, dat op de tweede klas scholen gegeven wordt, voldoende.

De eerste klas scholen daarentegen zijn speciaal bestemd voor kinderen uit den Prijaji-stand.

Aanvankelijk werd er geen onderwijs in de Hollandsche taal gegeven; later werd dit bij eenige dier scholen ingevoerd, te beginnen met de derde klasse, en wel om tegemoet te komen aan den algemeen geuiten wensch der gegoede Inlanders om hunne kinderen die taal te laten leeren, daar zij inzagen, dat kennis van het Hollandsch ook voor Inlanders, onontbeerlijk is geworden; niet alleen in Gouvernements- en particulierendienst, maar vooral ook op den grondslag tot verdere studiën.

Vroeger werden ook Inlandsche kinderen zonder eenig voorbehoud op Europeesche scholen toegelaten doch toen in 1887 beperkende bepalingen omtrent leeftijd en kennis van het Hollandsch werden ingevoerd, bleken ze voor Inlanders zoo goed als gesloten. Nu kortelings is een bepaling afgekomen, dat alleen kinderen van Inl. ambtenaren, vanaf den rang van Djaksa toegang tot deze scholen hebben mits zij zich verbinden om later in Gouvernements-inrichtingen van voortgezet ongerwijs opgeleid te worden tot landsdienaren bij de verschillende takken van dienst. De kinderen van Inl. ambtenaren van minderen rang zullen als regel dus voortaan niet van de Europeesche lagere scholen kunnen profiteeren.

Het volgende jaar zal dit onderwijs in het Hollandsch op de eerste klas scholen worden uitgebreid. De cursus zal 7 jaren duren, en, reeds van de tweede klasse af, zal die taal worden onderwezen. Aan het hoofd dier scholen zullen Europeesche onderwijzers komen te staan.

Dit is reeds een groote stap in de goede richting, maar naar spreker's oordeel niet voldoende.

Waar Europeesche en Inlandsche kinderen op Europeesche scholen, waar alle vakken in het Nederlandsch onderwezen worden, zeven jaren noodig hebben om een matige kennis van die taal op te doen, zal een cursus van vijf jaren op de Inl. school niet voldoende zijn, en zou het overweging verdienen om de schoolcursus op negen jaren te stellen en het onderwijs in het Hollandsch vanaf de laagste klasse te beginnen. Daarbij zouden echter z. i. tot aan de vierde klasse twee uren per dag aan het Javaansch moeten worden besteed; in de hoogste klassen zou uitsluitend het Hollandsch als voertaal kunnen worden gebezigd, daar toch de op die scholen opgedane kennis van het Hollandsch minstens voldoende zal moeten zijn voor de toelating op alle inrichtingen van voortgezet onderwijs. Voor hen, die later de H. B. S. willen bezoeken, zullen, evenals op Holl.-Chineesche scholen, namiddag lessen in de Fransche taal moeten worden gegeven. Ter voorkoming van tijdverlies voor de meer nuttige vakken, vindt spreker het wenschelijk, het onderwijs in het Maleisch van het program af te voeren; z.i. leeren de kinderen die taal vanzelf wel buiten de school. Spreker is er van overtuigd, dat het Gouvernement gaarne genegen is den Inlanders voldoende gelegenheid te geven tot beoefening der Nederl. taal, maar het schijnt zeer moeilijk, om, ondanks goede betaling, genoeg Europeesche onderwijskrachten te krijgen. Wellicht zal echter de voorgenomen oprichting in Ned.-Indië van een kweekschool voor Europeesche onderwijzers in dezen ongunstigen toestand verbetering brengen.

Na deze voordracht had er een levendige gedachtenwisseling onder de aanwezige Inl. ambtenaren plaats. Een hunner was van oordeel, dat het onderwijs in het Maleisch niet gemist kan worden, omdat behoorlijke kennis van die taal noodig is in den omgang met alle andere vreemdelingen, behalve Nederlanders. De meesten waren het echter met spr. eens, dat, waar men het z. g. passar-Maleisch daarvoor noodig heeft, dit niet buiten de school geleerd kan worden, en dat thans hun streven moet zijn, om het Nederlandsch zooveel mogelijk tot omgangstaal te maken tusschen de verschillende volken van Ned.-Indië, en ook tegenover vreemdelingen. Bovendien is de slechte invloed van het Maleisch op de landstaal, het Javaansch, maar al te merkbaar.

De beoefening van het Nederlandsch, zijnde niet aan het Javaansch verwant, zal zeker geen nadeeligen invloed uitoefenen.

Daarna werd nog gesproken over een school van Inlandsche laboranten voor de suikerindustrie, die door eenige heeren suikerfabrikanten zou worden opgericht, en over het in het leven roepen van een handelsschool voor Inlanders, welke plannen door alle aanwezigen warm werden toegejuicht. Over het het laatste zal R a d e n M a s S o e n a r j o met eenige heeren van den handel spreken. Zoodra zulk een school zal zijn opgericht en gebleken levensvatbaarheid te bezitten, zal R a d e n K a m i l daarvoor Gouvernements-subsidie vragen.

De vraag werd gesteld: of leerlingen, die de eerste klasse school hebben afgeloopen, een handelscursus kunnen volgen.

Met de door spreker gedachte hervorming zou het bevestigend zijn.

***

Met betrekking tot de op te richten Inl. meisjesschool, werd in een huishoudelijke vergadering der Inl. Ambt. Vereen. opgemerkt, dat uit een financiëel oogpunt een namiddagschool meer kans van slagen zou hebben.

De school zou o.a. bezocht kunnen worden door Inlandsche meisjes, die geen plaatsing kunnen krijgen op de Europ. lagere scholen of op de eerste klas Inl. scholen. Te oordeelen naar een bestaande gemengde middagschool te Solo, met meer dan honderd leerlingen, zal de gedachte onderwijsinrichting naar alle waarschijnlijkheid levensvatbaarheid bezitten. Een der leden zeide, dat waarschijnlijk ook meisjes van buiten de stad de school zullen bezoeken, wanneer zij te Semarang bij familiebetrekkingen kunnen logeeren. De school zal echter hoofdzakelijk bestemd zijn voor kinderen van mindere ambtenaren en andere gegoede Inlanders, want de hoogere Inl. ambtenaren kunnen hunne dochters ook naar de Europ. lagere scholen zenden, wat zij veel liever doen.

De ziel van Boedi-Oetomo. Hierover staat in B o e d i O e t o m o no. 23, van 1 Juni j.l. een „Ingezonden stuk", geteekend Soemarsono, waarin deze o.m. schrijft:

„Heeft de vereeniging B o e d i-O e t o m o recht tot verder voortbestaan bij de handhaving van art. 111 R.R. ten opzichte van ons Inlanders?

B o e d i-O e t o m o is een beslist politieke vereeniging. Art. 3 al. f. harer statuten zegt: „en verder al wat strekken kan tot de verzekering van een w a a r d i g volksbestaan."

't Beginsel van B o e d i-O e t o m o, 't streven naar een w a a r d i g volksbestaan, is ten eenenmale onvereenigbaar met de beginselen der Nederlandsche regeering; immers zij (de regeering) verbiedt ons te vereenigen en te vergaderen, wanneer onderwerpen van staatkundigen aard behandeld worden.

Eerlang zal men ten opzichte der Europeanen art. 111, R. R. en hare gevolgen prijs moeten geven.

Men ziet, dat de Regeering door dit prijsgeven bewijst hare onmacht tegen den drang naar politieke evolutie, der Indo-Europeesche Maatschappij.

Ten opzichte der Inlanders, Chineezen en andere vreemde Oosterlingen blijft dit artikel van kracht. Hiermede geeft de Regeering te kennen, dat zij ons Inlanders nog niet rijp of mondig genoeg acht om art. 111 eveneens voor ons nietmeer van toepassing te doen zijn. *)

En thans bij verdere ontwikkeling van B o e d i O e t o m o, d w i n g t de Regeering ons in strijd te moeten handelen met haar vastgenomen principe: „dood aan politiek leven". Medeleden, vestigt uwe aandacht op artikel 3: een ware klimax! Eerst: het onderwijs, daarna: landbouw, veeteelt en handel, vervolgens: techniek, industrie; herleving van inheemsche kunsten; verder: het hooghouden van algemeen menschelijke idealen, en ten laatste: de verzekering van een w a a r d i g volksbestaan!

Of de leden van B o e d i-O e t o m o, deze klimax begrijpen? 'k Betwijfel! Hieraan, aan de domheid der Inlanders heeft Nederland te danken, dat B o e-

*) Dus Inlandsche Juristen, die hun prædicaat Mr. aan de Nederlandsche Universiteit behaald hebben; en dito Doctoren in de Letteren en der Geneeskunde, om maar te zwijgen van de z.g. dokter djawa's, Inlandsche B.B.-Ambtenaren en onderwijzers, en andere ontwikkelde Chineezen en Arabieren vallen wel onder de remmende bepaling van art. 111 R. R. en de eerste de beste Europeesche gelukzoeker niet. Pure ongerijmdheid!

SOEMARSONO.

di-Oetomo voorloopig niet tornen zal aan art. 111 R.R. aan het beginsel van Nederland's koloniale politiek."

De redactie van bovengenoemd orgaan der Jong-Javanen antwoordt hierop in het blad van 16 Juli no. 1 van den derden Jaargang:

„Wij hebben de lezing van R. Soemarsono over „de ziel van Boedi-Oetomo" en zijn stuk aangaande art. 111 R.R. in ons orgaan opgenomen, omdat naar ons oordeel de geleverde beschouwingen de aandacht van de leden onzer vereeniging verdienen. Met de strekking daarvan kunnen wij ons echter niet geheel vereenigen.

Naar onze opvatting kan onze vereeniging medewerken, om ons volk geestelijk en stoffelijk op te heffen, zonder aan politiek te doen. Bovendien welk verstand hebben wij daarvan? Onze aspiraties reiken niet verder dan arbeid, kennis en kapitaal. Wanneer wij die in voldoende mate bezitten, dan gelooven wij, dat wij een „waardig" bestaan hebben.

Om ons doel te kunnen bereiken, is noodig de beoefening van deugden en kundigheden, in verband met de tegenwoordige omstandigheden. Wij hebben thans nog vele gebreken, die hinderlijk zijn voor onzen vooruitgang. Het is al een groote stap in de goede richting wanneer wij die successievelijk kunnen afleggen.

In ons streven naar vooruitgang, moeten wij rekening houden met ons volkskarakter en de bestaande maatschappelijke verhoudingen, anders loopen wij veel kans fiasco te maken.

Al zijn de zichtbare resultaten van het streven van B. O. nog gering, toch kan hij, die bekend is met de heerschende denkbeelden in de Inlandsche wereld, tevreden zijn over haar werk, als hij weet dat binnen 3 jaren de vereeniging 45 afdeelingen met plm. 7000 leden telt en dit ondanks de tegenwerking, die B. O. van sommige kanten ondervindt. Er is al véél gewonnen, wanneer men maar eerst het nut van het vereenigingsleven inziet. De rest zal wel van zelf volgen.

Sociale verbeteringen, die binnen haar bereik liggen, zal B. O. zelf entameeren, maar aangaande, wat daar buiten ligt, moet zij zich tot de Regeering wenden. Wij zijn ervan overtuigd, dat deze vooral in den laatsten tijd, het goede met ons voor heeft. Ondanks het doodvonnis door R. Soemarsono over onze vereeniging uitgesproken, als zij zich niet op politiek terrein wil begeven, gelooven wij dat B. O. zal blijven bestaan tot heil van land en volk."

WAT DE CHINEES VERTELT.

Het feestvieren der Chineezen in Ned.-Indië. In de Tiong Hoa Wi Sien Po van 21 Mei 1912 no. 334, wijst L. op de onoordeelkundige wijze, waarop tal van Chineezen in Ned.-Indië, bij het zoeken naar afleiding, naar genoegens, te werk gaan en hoe zij, wegens gebrek aan zelfbeheersching alle opkomende neigingen volgen en zoodoende in tal van door eigen schuld verwekte moeilijkheden worden gewikkeld. Het feestvieren gedurende meerdere dagen en nachten achtereen, vermoeit in een uitermate warm klimaat, eischt bij een groot tekort aan rust van het lichaam meer ontwikkeling van energie dan het goedschiks geven kan. Daarbij komt nog, dat het geld voor dergelijke genoegens benoodigd, dikwijls tegen hooge rente moet worden opgenomen of goederen moeten worden verpand.

Tengevolge van die buitensporigheden wordt de gezondheid geschaad, werpt men het geld op onnoodige en onnuttige wijze weg, komt men in conflict met familieleden en is het slot van alles een verwoest zenuwleven, een leege beurs en de gemotiveerde minachting van vele medeburgers.

De zucht tot het maken van zulk een sier, spruit ten deele voort uit zeker verlangen naar vroolijkheid, hetgeen natuurlijk geoorloofd is, doch ook uit den minder gewenschten drang om zoogenaamd „royaal" te zijn of te schijnen, waarbij men ongelukkigerwijze den middenweg niet weet te bewaren.

En het is juist die middenweg, welken men moet volgen, wil men schadelijke excessen voorkomen en zijn gedachtengang frisch houden.

***

In verband met het bovenstaande, viel in hetzelfde blad een artikel op van Tiong Hoa Djin te Medan en die zich ook bezwaard gevoelt over den bluf, welke tegenwoordig door de Chineezen in Ned.-Indië wordt ten toon gespreid.

Verwonderen doet hij zich daarover allerminst, zegt hij, want al wordt de tegenwoordig tijd die van den vooruitgang genoemd, in de werkelijkheid is de toestand anders en bestaat de vooruitgang meer op het papier van het nieuwsblad dan in de werkelijkheid, doordien de gegoede Chineezen met hun geld over het algemeen den weg naar vooruitgang juist afsluiten. Zij stoffen op hun geldelijken welstand, doen met hun geld hetgeen hunne neigingen hun ingeven, verbeelden zich den hoogsten hemel te zien en geringschatten den kleinen, misdeelden man. Waar zulke feiten bestaan, kan er van eerbiediging van den Chinees door andere menschenrassen z. i. geen sprake zijn.

Volgens schrijver komt de tegenwoordige bluf vooral uit bij het geven van huwelijksfeesten en feesten bij begrafenissen. Bij dergelijke gelegenheden ziet men allerhande vreemde en onnoodige zaken vertoonen, welke men tracht te verdedigen door de verklaring, dat de oude gewoonten zulks eischen en men dit aan de traditie verplicht is.

Doch dit is z. i. geheel onjuist. In elk geval moesten de rijke Chineezen begrijpen, dat zij aangewezen zijn in de maatschappij om het volk in de goede richting den weg te wijzen.

Door deze eigenaardige buitensporigheden wordt zeker de begeerde vooruitgang niet bereikt. Zoo besluit ook deze schrijver.

Opvallende berichten. In de Pewarta Soerabaja van 20 en 21 Mei 1912 no. 114 en 115, vielen ons de volgende berichten en mededeelingen op.

a. dat een der Chineezen te Tjitepoes (Bandoeng) een huwelijksfeest heeft gegeven, waarbij 't hazard spel werd toegelaten.

Een der Chineesche genoodigden nam aan dat spel deel en won bij die gelegenheid eene som van 10,000 gulden......

Ter hoofdplaats Soerabaja, zegt de schrijver, kan men hetzelfde waarnemen, daar worden dagelijks duizenden verdobbeld, hetgeen tot de opmerking aanleiding geeft, dat de bekende speelzucht, ook onder het nieuwe licentiestelsel, niet wordt getemperd.

b. dat de correspondent te Peking van de Daily Telegraph meldt aan zijn blad, dat het bestuur te Soerabaja, den schuldigen politiedienaar aldaar, naar aanleiding van de plaats gehad hebbende Chineesche verwikkelingen, heeft gestraft en aan de familieleden van de doodgeschoten Chineezen geldelijke schadeloosstelling heeft toegekend. Verder zegt hij, dat de Ned.-Indische regeering bezig is aan eene regeling, waarbij de Chineezen in Ned.-Indië staatsrechterlijk met Europeanen zullen worden gelijkgesteld;

c. dat de hoofdplaats Soerabaja genoemd wordt een stad van pleizier, waar een ieder, die afleiding zoekt, bevrediging kan vinden.

De belasting op de openbare vermakelijkheden bracht van 1 tot 15 Mei j.l. niet minder dan 3100 gulden op! En toch klaagt de gemeenteraad over gebrek aan geld!

d. dat het aan de politie ter hoofdplaats Soerabaja gelukt is twee der daders van de onlangs ten huize van den loerah der desa Djeroek plaats gehad hebbende roofpartij, in hechtenis te stellen. Een hunner was een Chinees met name Lun Kik Tjie van Kaliondo, die een politieuniform liet maken bij den kleermaker Bai.

Daarna werd ten huize van Jap Tik Sung te Kepoeteran voor beiden een politieopziener pak vervaardigd, terwijl de Inlanders Said, gewezen mandoor in de toko Louvre, en twee landgenooten zich in ambtskleeding van de politie bij de Chineezen aansloten. In een dos-à-dos reed het gezelschap naar de woning van den loerah, waarna de roofpartij plaats had. De beide gevatte daders bevinden zich in de gevangenis te Kapasan.

Van Vreemde Koloniën.

De directeur-generaal van Financiën en de minister van Koloniën van Portugal hebben, volgens een telegram van 22 dezer, een reis aangevangen naar Engeland, Frankrijk en Nederland. Hoewel deze combinatie van den leider der financiëele zaken met dien der koloniale aangelegenheden te denken moet geven in verband met de volhardende geruchten van plannen om, door afstand van een deel der Portug. koloniën, uit de geldelijke moeilijkheden te komen, is aan dit bericht niet zooveel aandacht geschonken als te verwachten ware. Voor zoover bekend, is dit bezoek niet ingeleid door een gedachtenwisseling over koloniale verhoudingen en zijn dus geen verwachtingen uit te spreken omtrent de wenschelijkheid van het verloop. Maar daarom kan toch wel verklaard worden, dat de Ned. regeering deze gelegenheid niet mag laten voorbij gaan om, zoo noodig ook ongevraagd, aan te dringen op een afdoende regeling der onderlinge verhoudingen en der verhouding tot de inboorlingen op Timor. Tot in het jongste der officiëele verslagen wordt melding gemaakt van zeer scheeve toestanden, die, zoowel tusschen de Inlanders, als tusschen de Europeesche ambtenaren, tot animositeit en onrechtmatigheden leiden.

Is de Nederl. regeering gereed om voorstellen te doen, met klem van feiten en betoog, aan de Portug. politici? Hebben Buitenlandsche Zaken en Koloniën hiertoe samengewerkt en zijn zij het eens over c.q. te geven antwoorden en over in elk geval te stellen vragen?

***

De gouverneur van Port. Timor heeft geseind, dat de opstand er is gedempt. De oproerlingen hebben 3000 dooden op het slagveld gelaten, 4000 zijn gewond of gevangen genomen.

Die overwinning zou behaald zijn door den gouverneur, met een kleine afdeeling opgetrokken tegen een door 10.000 vijanden bezette stelling. Een bericht van echt Portug. kleur. Intusschen hopen wij dat de overwinning rust moge brengen en ten koste van een minder groote slachting bereikt moge zijn.

HET PANAMAKANAAL.

Ook de terechtwijzing van president Taft heeft op de in de beide Amerik. Kamers genomen beslissing geen invloed meer gehad. Engeland kan nu trachten het geschil omtrent de opvatting van het Hay-Pauncefote-verdrag voor het Hof van arbitrage te brengen. Zooals men zich herinneren al, zijn wij, wat de vrijstelling der Amerikaansche schepen voor de kustvaart betreft, volstrekt niet overtuigd van Amerika's ongelijk. Elk land heeft het recht aan zijn eigen schepen bij de vaart door 't Kanaal op de eene of andere wijze een tegemoetkoming toe te zeggen, de vrijstelling, die N.-Amerika aan zijn schepen geeft, is eigenlijk niets anders. In dezen geest heeft Taft dan ook zijn onderteekening van de wet gemotiveerd.

Dat er ook Amerikanen zijn, die deze opvatting niet deelen, spreekt uit het bericht, dat eenige afgevaardigden de kwestie nog eens in het Congres aanhangig willen maken.

Naar het ons voorkomt, had Amerika beter gedaan, de tolrechten voor allen en ieder gelijk te stellen, en los daarvan aan de schepen financiëelen steun te geven; op die wijze zou ook in den vorm voor allen gelijkheid hebben bestaan. Maar feitelijk zou de zaak toch op hetzelfde zijn neergekomen als op een vrijstelling.

BRITSCHE KOLONIËN.

De koloniale tentoonstelling van 1886 te Londen, deed verlangen ontstaan naar een permanente tentoonstelling van kolon. producten. Zoo is het Imperial Institute ontstaan, dat in 1893 geopend werd, met de bestemming, de ontginning der natuurschatten van het Britsche wereldrijk wetenschappelijk voor te bereiden en te bevorderen. De onderneming in een nieuw, groot gebouw gehuisvest kon zich financiëel niet redden. De Regeering nam in 1900 het paleis over en vestigde in een gedeelte de universiteit, het overige bleef ter beschikking van het Imp. Instit. Nog bleven de geldelijke zaken moeilijkheden berokkenen. In 1907 nam het departement van Koloniën het instituut over, sedert is er rust in de financiën gekomen. 't Wordt bestuurd door een college, waarvan de leden worden benoemd door de departementen van Koloniën en Handel en het India office. Sedert 1903 is prof. Wyndham Dunstan de leider, naast hem staan beambten, die de chemische, botanische, mineralogische, en andere onderzoekingen doen en opgaven uitwerken. Over de uitkomsten der wetenschappelijk-technische onderzoekingen worden Miscellaneus Series of Colonial Reports uitgegeven, bovendien verschijnt elk kwartaal het Bulletin of the Imp. Instit. De tentoonstelling is wel het meest grootsche wat op dit gebied bestaat, geographisch geordend, zijn alle Br. bezittingen, met al hun voortbrengselen zoo ruim mogelijk vertegenwoordigd. Het aantal bezoekers bedroeg in 1910: 170.000, d. o. begrepen vele scholen. Ook worden schoolverzamelingen naar verschillende plaatsen gezonden. Eenige vereenigingen voor kolon. belangen, hebben haar zetel in het Instit.'s gebouw. Thans komt er plaats te kort en zullen de voor andere doeleinden ingeruimde gedeelten geleidelijk wel weer opgevorderd moeten worden.

***

Straits Settlements.

Terwijl eenige Engelsche bladen een kort bericht geven, dat even door zijn eigenaardigheid treft, voegen andere er een opmerking aan toe, die er nog zeer bijzondere beteekenis aan zou geven. Het eerste luidt dan: 38 rubber-tappers, die den 3en Juli een assistent Mackay van de Toemong plantage in Johoro doodden, zijn schuldig bevonden aan manslag. Ieder hunner is veroordeeld tot tien jaar dwangarbeid.

Nu zegt de bijvoeging, dat het bij het onderzoek niet gelukt is de eigenlijke schuldigen aan te wijzen, waarom dan maar in massa gevonnisd zou zijn, want de 38 hebben de moord te zamen op hun geweten.

DUITSCHE KOLONIËN.

De eerste expeditie naar Nieuw Kameroen, het pas verworven Kongo-gebied, is van Hamburg vertrokken. Leider is kapitein Bartsch, mede gaan de luitenants Tiller en Evert, en de regeeringsraad Dr. Houy. De verkenningstocht zal ongeveer $1\frac{1}{2}$ jr. duren.

FRANSCHE KOLONIËN.

Na de beschouwingen over het resultaat van Poincaré's bezoek aan Rusland, door verschillende bladen opgedischt, schijnen de verklaringen d. d. Matin gegeven, als uitgebracht door Poincaré zelf in den ministerraad, wel vertrouwen te verdienen. Zij wijzen op volkomen overeenstemming omtrent de Chineesche leening, de houding ten opzichte van Turkije in den Tripoli-oorlog, en de Balkanpolitiek.

Van niet minder belang, en in strekking en uitvoering beter te begrijpen, dan de vage gegevens der buitenlandsche politiek, is wat in den ministerraad omtrent Marokko werd besproken.

De politiek in Marokko te volgen zal een zijn van de lange baan, van voorzichtigheid en beleid. 't Is noodig de stelling in de thans bezette streken eerst te versterken en haar dan langzamerhand zuidwaarts uit te breiden. 30 jr. waren noodig om Algiers te onderwerpen. In Marokko zal dit eveneens geleidelijk verkregen moeten worden, zonder aanzienlijke troepenversterking.

Marakesj, de hoofdstad van het zuiden zal voorloopig buiten het krijgsbedrijf van het bezettingsleger blijven.

De nu aangenomen methode is, die welke niet alleen in Algiers, maar ook in Atjeh proefhoudend is gebleken, wanneer niet een bestuur of regeering te overwinnen is, maar het verzet in vele vertakkingen onder de bevolking aanhang heeft. Wij hebben vroeger reeds als ons oordeel uitgesproken, dat dit ook voor Tripoli het eenige afdoende stelsel zou zijn. Maar de vraag is zal Fr. in Marokko volharden in onverpoosde geleidelijkheid, 't gaat bij een beetje succes zoo gemakkelijk over stag, en dan zou het nog meermalen moeten beginnen.

Ook zijn er feiten, die een onthouding voor het bezettingskorps in het Zuiden zeer moeilijk maken, zoo bijv. de gevangenneming aldaar van zes Franschen, waaronder officiëele personen.

DE TRANS-PERZISCHE SPOORWEG.

In vorige overzichten hebben wij al doen uitkomen, dat onder de Engelschen twee lijnrecht tegen elkander ingaande opvattingen bestaan, omtrent het wenschelijke van den aanleg van een spoorweg door Perzië. Die lijn zou het Europ. net, door Aziatisch Turkije en Rusland, reeds ver in Z.-O. richting uitgerekt, verbinden met het in Br.-Indië bestaande en geprojecteerde net. Behalve de daarmede gemoeid gaande plaatselijke belangen, wordt er een middel in gezien om Perzië uit het moeras te helpen, wordt de gelegenheid geopend om uit Europa over land naar Zuid-Azië te reizen, en de lijn zelfs reeds doorgetrokken gedacht tot Oost-Azië. Schijnt een zoo stout plan bij eerste overwegen, vooral Groot-Brittanië te moeten toelachen, bij nader luisteren verneemt men tegenwerpingen, waaruit een verklaarbaar egoïsme van Engel. spreekt. In Perzië dringt Rusland zich erg in en op; door 't aandeel in den aanleg van den Bagdadspoorweg, schept Duitschland zich zeer nabij invloed; is het verstandig de toename van die vreemde krachten in de hand te werken?

Thans ligt, voor van die zijde dreigend gevaar, nog een uitgestrekte onherbergzame strook lands tusschen de wederzijdsche sferen van handelen, een spoorbaan zou het strategisch tooneel dadelijk geheel van aanzicht doen veranderen.

Sir Edward Grey gaf het standpunt van hen, die de baan willen aanvaarden zonder ze eigenlijk te wenschen, en die zoo tusschen de twee partijen instaan, goed aan door zijn verklaring onlangs in het parlement gedaan: „op het oogenblik waarop de mogelijkheid van den aanleg van een overland-weg vast zal staan, kan deze niet blijvend tegen gehouden worden."

Nu zijn in den laatsten tijd eenige voorvallen de voorstanders van het plan vernieuwde kracht komen schenken. De hand is gelegd aan het laatste vak van den Bagdadspoor, zal men het nu aan anderen overlaten om verder te doen wat toch niet tegen te houden is en wat inderdaad, beter dan de zegeningen van een parlement aan Perzië opbeuring uit zijn verval zal schenken? Dank zij de be-

middeling van Frankrijk, dat door een contract met den sultan van Maskate daartoe in staat was, is eindelijk een einde gemaakt aan den smokkelhandel naar Zuid-Perzië, die Gr.-Britt. tot menige expeditie genoopt heeft. Moet die gelegenheid, om ook hier met Frankr. samen te gaan, niet benut worden? Een Fr. studie-commissie houdt zich al met den spoorweg bezig. Stelt Gr.-Britt. de deur voor de beschaving niet open, dan zal de smokkelhandel in wapens uit Maskate, die in hoofdzaak ten nadeele komt van Britsch-Indië, niet zijn te keeren, tot nadeel en schaade van Groot-Britt.

Maar The Times, die voor den aanleg niets voelt, geeft nu beschouwingen van professor Vambéry, over een punt dat niet genoeg tot zijn recht gekomen is. De schrijver wijst op het groote verlies door Engeland's handel te lijden, wanneer een rechtstreeksche gemeenschap geschapen wordt tusschen Indië en de Europeesche rijken, die buren van Perzië zijn of dit worden zullen. De Russ. handel in dit land is verbazend toegenomen sedert de opening van den Trans-Kaspischen spoorweg, tegelijk met den politieken invloed — ten koste reeds van Britsch-Indische belangen. De professor meet dit breeder uit en vraagt dan of de Russ. waren door een spoorweg niet tot in Indië zelf concurrentie zullen komen doen aan de Engelsche?

Hier wordt dus naast het militaire en het politieke belang, door anderen reeds uitvoerig bepleit, het handelsargument naar voren gebracht. De conclusie is dan steeds dezelfde bij de tegenstanders, namelijk mocht dit lot opgedrongen worden, dan zal het aanvaard moeten worden, maar dat Gr. Britt. uit eigen keuze zijn materiale ruïne zal bevorderen, dat gaat toch zeker verder dan wat men een bezadigde politiek mag noemen.

Naar onze meening ondervindt Gr. Britt. hier het onvermijdelijk gevolg van de expansie-staatkunde, die het geruimen tijd in de verschillende werelddeelen alleen mocht uitoefenen, maar waarin het nu van alle zijden onbescheiden mededingers ziet optreden. Het zal de bakens moeten verzetten naar het getij verloopt. De Britsche staatslieden hebben zich in het algemeen meester getoond als politieke leiders, het zou ons verwonderen wanneer zij in deze spoorwegkwestie een afwachtende houding gingen verkiezen, boven een kloek nemen van de leiding.

TATOEËEREN.

Een aardige overeenkomst in ondervinding trof ons in twee mededeelingen, beide uit de binnenlanden van noordelijk Zuid-Amerika en over stammen, die elkander misschien ook na zullen bestaan. Uit het verslag der Corantijn-expeditie van den luit. t/z. C. C. Kaiser, onlangs verschenen, blijkt hoe de kleeding der Europeanen op de ongekleede inboorlingen geen aangenamen indruk maakte (een niet ongewoon verschijnsel) maar hoe zij daarentegen het bloot, d. i. onbesmeerd, laten van het gelaat zoo erg vonden, dat zij dit fatsoenshalve niet konden toelaten. Wij lezen over het bezoek aan 't dorp Sikima: De Indianen „achtten het wenschelijk, dat wij, om een niet al te barbaarschen indruk te maken **ons eerst zouden laten behandelen met roekoe, de roode verf, waarmede zij zich het lichaam insmeren** en waarmede zij zich ook tatoeëeren. Met grooten ernst trok de meest artistieke hunner eenige lijnen op onze wangen en neus met roekoe, die hij van eigen lichaam afhaalde op plaatsen, waar deze overdadig dik gesmeerd was."

En nu komt in het bericht, over een tocht door zekeren majoor Alf. Olympio Tilho volbracht, die 8 mnd. in de tot nu toe niet door blanken bezochte N. W. streek van Brazilië doorbracht, het volgende voor over een stam van menscheneters in het gebied van de Liberdade-rivier. Toen de majoor in hun dorp wilde komen was hij verplicht dit naakt te doen en toe te staan, **dat hij eerst beschilderd werd met een soort natuurlijken rooden inkt.**

Zoo zijn de zedelijkheidswetten naar de oorspronkelijk menschelijke opvattingen!

Oost- en West-Indisch Literatuur-overzicht.

Leger en vloot bij de verdiging van Ned.-Indië.

Door verschillende oorzaken: als den toenemenden bloei onzer koloniën, de gewijzigde omstandigheden in het Oosten en de behoefte aan economische expansie bij alle volkeren, geniet het vraagstuk betreffende de verdediging van Nederlandsch Oost-Indië groote belangstelling in den laatsten tijd en lieten velen hun licht schijnen over deze materie.

De jongste publicatie over dit onderwerp is van de hand van den heer G. van Ginkel, kapitein van den Generalen Staf in O.-I. (Ind. Mil. Tijdschrift, Juli 1912.) Het standpunt, hetwelk deze schr. inneemt, blijkt uit zijne conclusiën, die luiden: Hoewel een eilandenrijk door een vloot **moet** worden verdedigd, bestaat de zekerheid **nog lang** niet, dat Nederland dat beginsel in toepassing zal **kunnen** brengen en is het daarom, zacht uitgedrukt, zeer voorbarig en lichtvaardig om thans reeds „stemming te maken" voor uitbreiding van de vloot, **desnoods ten koste van het leger.**

In genoemde afl. van het Ind. Mil. Tijdschrift is de heer Van Ginkel nogmaals aan het woord en wel naar aanleiding van uitlatingen van den heer O. Lulofs, inzake militair- en civ.-bestuur op de Buitenbezittingen. Volgens den heer L. zou een officier in de eerste en voornaamste plaats den Inlander als inlandschen vijand beschouwen en daarom van huis uit bepaald ongeschikt zijn voor bestuurswerk; een ingenieur, een agronoom, een rechter, een land- en volkenkundige staan door opleiding en ervaring nader aan de bestuurstaak dan hij. Als de heer v. G. tracht deze en andere motieven van den heer L. te ontzenuwen, vraagt hij ten slotte: „Is het wel kiesch om, nu met en door de hulp van het Leger op de Buitenbez. een grootsch werk is tot stand gebracht, eene poging aan te wenden om op theoretische gronden de ongeschiktheid van officieren voor de bestuurstaak aan te toonen, niettegenstaande de practijk het bewijs voor het tegendeel heeft geleverd?"

Over de Badoej's.

Een merkwaardige volksstam bewoont de bosschen van het Kendeng-gebergte in Bantam. Vrij algemeen wordt aangenomen, dat zij de nakomelingen zijn van hen, die bij de invoering van den in West-Java in het laatst der 15e of in het begin der 16e eeuw, de nieuwe leer niet wilde omhelzen, maar om aan hun geloof trouw te kunnen blijven, naar het vooral destijds bijna ondoordringbare binnenland.

Verschillende schrijvers hebben van dit interessante volk studies gemaakt, zoo o.a. de heeren Dr. J. Jacobs en J. J. Meyer in een monographie getiteld „De Badoej's", uitgegeven door het Kon. Instituut voor de Taal-, Land- en Volkenkunde van Ned.-Indië.

In later tijd is het vooral de heer C. M. Pleyte, die meer licht tracht te verspreiden over de Badoej's. In de jongste afl. van het Tijdschr. voor Ind. Taal-, Land- en Volkenkunde, uitgegeven door het Bataviaasch Genootschap, publiceert hij weder om belangrijke gegevens, zooals hij ze opteekende uit den mond van een ontwikkelden Badoej-zelf, van wien de heer Pleyte aardige bijzonderheden mededeelt.

Notulen van het Bataviaasch Genootschap.

De laatst verschenen Notulen der vergadering van het Bataviaasch Genootschappen van K. en W. bevatten o.m. een bijdrage van den heer G. P. Rouffaer over een zeldzame gouden memoeli van Soemba (met afbeelding op ware grootte).

Oorspronkelijk zijn de Soemba'sche memoeli's gouden oorhangers en worden als zoodanig bij hoofden of aanzienlijke vrouwen in West-Soemba nog als onderscheidingsteeken gedragen en dan meestal slechts in het linkeroor. Bij feestelijkheden dragen in genoemd deel van het eiland ook gewone vrouwen memoeli's.

In Midden- en Oost-Soemba echter zijn de memoeli's al meer en meer kostbare sieraden geworden, die men niet meer draagt, maar zorgvuldig bewaart; bij huwelijken vormen zij een deel van den bruidschat, aan aanzienlijke dooden worden zij in het graf mede gegeven. Voor een kostbare memoeli koopt men een paar van de beste Soembapaarden.

De memoeli, welke de heer R. door aankoop ter plaatse verwierf, en welke hij nader beschrijft, was van bijzondere historische beteekenis voor de Soembaneezen.

Verder publiceert de asp. controleur W. Bakker een lijst van aanwezige Engelsche grafschriften te Benkoelen, welke publicatie door den landsarchivaris Dr. F. de Haan was aanbevolen, omdat er belangrijke en kostbare Engelsche publicaties bestaan van Nederlandsche grafschriften, aangetroffen in de tegenwoordige Britsche bezittingen.

Vreemd kapitaal in Nederlandsch Oost-Indië.

In het bijblad van de Deutsche Tageszeitung, schrijft Viator in een artikel over den handel van Duitschland op Oost-Azië, dat het een levensquaestie is voor Duitschland, te verhinderen, dat onze Oost door Engelsch kapitaal oeconomisch

onder Engelschen invloed komt, waardoor Nederland tot een operatiebasis tegen Duitschland gemaakt zou kunnen worden. Daarom is het zegt de schrijver, een nationale plicht voor het Duitsche kapitaal, te pogen in de Oost vasten voet te krijgen. Nederland heeft niet genoeg menschenmateriaal om de heele kolonie op een wijze te exploiteeren als mogelijk zou zijn. Duitschland moet hier de Engelsche concurrentie onderden duim houden en een invloedrijke positie krijgen naast de Nederlanders zelf. Nog is het tijd: Java wordt thans een Musterland tropischer Kultur genoemd. Duitsche doctoren, scheikundigen en ingenieurs zouden hier loonend werk vinden en indirect Duitschland kunnen dienen.

De schrijver raadt aan de stichting van een Duitsch-Oost-Aziatische Bank om Duitsche ondernemingen in de Nederlandsche kolonie te financieren.

De heer Abrahamson teekent hiertegen protest aan en vraagt: zou het niet veel verstandiger van Via-tor zijn geweest, indien hij zijne gevoelens niet had gepubliceerd? Duitschland heeft evengoed als Engeland groote belangen in Nederlandsch-Indië en waar die van Duitschland zich meer op technisch gebied bewegen, houden die van Engeland meer verband met de cultures en zijn derhalve van een ander genre.

Wanneer wij even nagaan, vervolgt A., dat in de laatste jaren het grootste deel van de voor mededinging van buitenlanders verleende concessies voor Gouvernementswerken de Duitsche firma's of Hollandsche concerns daarmede in nauw verband staande, zijn verleend en dat Engeland daarbuiten is gebleven, dan kunnen wij gerust zeggen, dat beide naties hunne afzonderlijke terreinen hebben, daar Engeland grootendeels groote cultuurbelangen heeft.

De heer A. besluit: Heeft Duitschland een handelsbank in Indië, dan zal niemand de oprichting daarvan beletten, doch antagonistische artikelen, zooals dat in de Deutsche Tageszeitung hunnen en zullen meer kwaad dan goed doen en moesten daarom achterwege blijven.

Intusschen behoeven nòch onze Duitsche, nòch onze Engelsche vrienden te vergeten, dat zij in Nederlandsch-Indië gastvrijheid genieten en dat zij van die gastvrijheid geen misbruik kunnen of mogen maken.

Het bovenstaande is ontleend aan de Juli-afl. van het Tijdschrift voor Nijverheid en Landbouw in N.-Indië, waarin nog de volgende bijdragen zijn opgenomen: The timber forest of the East Coast of Sumatra, Palembang and Djambi, by J. V. de Coque. — De opkomst van den caoutchouc-handel door Abrahamson. — Cocanieuws. Een cocaïne-fabriek op Java, door Idem. — Een nieuwe suikerleverende plant, door H. — De productie van Havanatabak in 1911, door H.— De fabriek van aetherische oliën „Odorata" te Tjitjeroeg, door Hoekman. — De honingbij in Nederlandsch-Indië en wat zoover kon worden nagegaan, aan bijenteelt aldaar is geschied, door H. Helb. — De katoencultuur in Nederl.-Indië, door Abrahamson. — Vervaardiging van hout uit stroo, door H.

Tijdschrift voor het Binnenlandsch Bestuur.

De Juli-aflevering van het Tijdschr. B.B. opent met een verslag van een studiereis (met betrekking op de inlandsche nijverheid) van de heeren Ostmeier en Eigl, technische instructeurs van den pandhuisdienst in de Preanger Regentschappen. De heer J. Oudemans voegt er eenige ophelderende noten aan toe.

De heer W. Fryling publiceert eene door gezaghebbende Atjehers opgestelde beschrijving van de voornaamste gebeurtenissen in het begin der 2de Atjeh-expeditie; geeft een Hollandsche vertaling en knoopt er eenige beschouwingen aan vast.

Een leerrijk opstel, vrucht van persoonlijk onderzoek, is dat van den heer C. E. Barre over het onderwijs voor Maleiers op het Maleische schiereiland (in het bijzonder dat in de Gefedereerde Staten).

De controleur van Boven Kampar, O. P. Besseling, beschrijft vervolgens de gambircultuur in de onderafdeeling van dien naam, terwijl eindelijk onder de korte mededeelingen melding wordt gemaakt van een zeer eenvoudige wijze van belastinginnen, zooals die voor het eerst door den civielen gezaghebber van Endeh, Jhr. van Suchtelen, op Flores in toepassing is gebracht.

Waar nog in verschillende onontwikkelde streken der Buitenbezittingen naar wegen wordt gezocht om de bevolking een contrôlemiddel te verschaffen voor hare belasting-betaling, acht de heer C. Lulofs) het werkelijk niet ondienstig aan „het zoo ingenieus uitgedachte middel" meerdere bekendheid te geven.

Kon. Akademie van Wetenschappen.

In de jongste publicatiën der Kon. Akademie van Wetenschappen komen eenige bijdragen voor met betrekking op Oost-Indië.

Het tweede stuk van deel elf der vierde reeks van de verslagen en mededeelingen, afdeeling letterkunde, bevat de tekst eener voordracht van prof. Mr. C. van Vollenhoven, getiteld: Sprongen in de ontwikkeling van het gewoonterecht.

De verslagen van de gewone vergaderingen der wis- en natuurkundige afdeeling van 30 Dec. 1911 tot 6 April 1912 (Deel XX, 2e gedeelte) bevatten opstellen van Prof. Dr. A. Wichmann „Over de zoogenaamde atollen van den Oost-Indischen Archipel", en van Prof Dr. K. Martin „Over de geologie van Java, speciaal van Jogjakarta".

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 34: Het nieuw voorgestelde invoerrecht op suiker in de Vereenigde Staten, door H. C. Prinsen Geerligs. — Scented Isles and Coral Gardens, door G. D. Mackellar, besproken door Dr. J. Dekker. — Mededeelingen van het Deli-Proefstation te Medan, door P. Hondius Jz. — Vereeniging van rubberplanters ter Oostkust van Sumatra. — De Nederlandsche Kamer van Koophandel voor Australië te Melbourne. — Over theezetten en de S. Y. T.-trekpot. — Jaarverslag van het Koloniaal Museum te Haarlem (vervolg). — Kultuurberichten (Het Besoekisch Proefstation te Djember.— Copra. — Het arbeidsvraagstuk op Sumatra, enz.). — Kleine mededeelingen (Onveiligheid in Deli, enz.). — Verkeerswezen.— Financiëele berichten en verslagen. — Personalia.

Deze laatste rubriek bevat o.a. een vrij uitvoerig levensbericht van den dezer dagen overleden heer Mari Cornelis Calkoen, die sedert vele jaren een belangrijke plaats, vooral in den overzeeschen handel innam.

Weekblad voor Indië.

No. 14 van het Weekblad voor Indië bevat twee Indische opstellen, n.l. het vervolg van: Met den Gouverneur-Generaal op reis, door M. van Geuns (met afb.) en Het gouden jubileum der Broederschool te Soerabaja (eveneens met afb.).

Voorts opent de redactie een inschrijving voor Palantoengan.

In Nr. 12 van het Weekblad voor Indië zegt de redactie, heeft men van de hand van mr. Dijkstra een artikel kunnen aantreffen (waarvan bereids door ons in deze rubriek melding werd gemaakt), waarin een beroep wordt gedaan op het medegevoel voor het lijden, vooral voor het geestelijk lijden, der in de leprozen-inrichting opgenomen patiënten. „Om het leed dezer menschen te verzachten openen wij hierbij een inschrijving. Aandrang op de lezers behoeft zeker niet te worden uitgeoefend."

Genoemde redactie heeft zich bereid verklaart giften in ontvangst te nemen en te verantwoorden. Reeds werd een bedrag van *f* 200 ontvangen.

Leeszaal HEULSTRAAT 17.

Opgave van dagbladen en tijdschriften, ter lezing liggend in de leeszaal van het Hoofdbestuur van „Oost en West", Heulstraat 17, Den Haag, welke dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, geopend is van 's morgens 9 tot 6 uur 's namiddags:

De Planter, Onze West, Sumatrapost, Sumatrabode, Javabode, Bat. Nieuwsblad, De Padanger, De Sumatra Courant, De Surinamer Courant, Soer. Handelsblad, Nieuwe Soer. Courant, Deli Courant, Preangerbode, Javasche Courant, De Locomotief, Het Witte Kruis blad, De Nieuwe Vorstenlanden, De Hofstad, 20 diverse Maleische bladen en tijdschriften.

Leeszaal Laan van Meerdervoort 187.

Het Bat. Nieuwsblad t/m 31 Juli 1912; De Locomotief t/m 30 idem; Het Soer. Handelsblad t/m 30 idem; De Sumatrapost t/m 1 Aug.; De Sumatrabode t/m idem; Tjahaja Sumatra t/m idem; De Indische Mercuur no. 35; Weekblad voor Indië no. 15; De Banier no. 30; Handelsberichten v/h Min. v. Landbouw; Witte Kruisblad no. 12; De Chineesche Beweging in het Koloniaal Tijdschrift, door Mr. P. H. Fromberg; Begrooting van Ned.-Indië voor het Dienstjaar 1913 (Indisch ontwerp).

MEDEDEELINGEN.

Van het Informatie-Bureau:

Ter beschikking van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië kunnen worden gesteld personen, die in het bezit zijn van een door de Maatschappij tot bevordering der bouwkunst uitgereikt diploma van **bouwkundig opzichter**, ten einde voorloopig voor een tijdvak van 5 jaren, met den titel van bouwkundig opzichter, ter beschikking van den

directeur der burgerlijke openbare werken daar te lande te worden geplaatst.

Zij zullen benoembaar zijn tot architect bij den waterstaat en 's lands burgerlijke openbare werken in Nederl.-Indië, nadat zij met gunstigen uitslag het examen voor die betrekking hebben afgelegd, waaraan moet voorafgaan een voldoend examen voor opzichter bij den waterstaat.

De programma's van die examens zijn verkrijgbaar bij de afdeeling personeel van het Ministerie van Koloniën.

De bezoldiging der bouwkundige opzichters zal bedragen 200 gld. 's maands, met vijf driejaarlijksche verhoogingen, elk van 35 gld. 's maands, met dien verstande, dat aan de opzichters, die in het bezit zijn van het diploma van architect, te gelijk met de toekenning van de vierde verhooging, of zooveel tijd daarna als het diploma zal zijn behaald eene extra verhooging wordt toegekend van 25 gld. 's maands.

De architecten genieten een traktement van 450 gld. 's maands met twee driejaarlijksche verhooging elk van 75 gld. 's maands.

Zij die voor uitzending naar Nederlandsch-Indië ter plaatsing op den bovengenoemden voet in aanmerking wenschen te komen behooren zich, bij gezegeld adres, vóór 15 September a.s. te wenden tot het Departement van Koloniën, onder overlegging van de vereischte stukken.

Aan de uitzending is verbonden:

a. overtocht voor gouvernementsrekening als passagier der tweede klasse, c. q. voor het wettig gezin;

b. eene gratificatie voor uitrusting ten bedrage van 1000 gulden;

c. een voorloopige bezoldiging van 80 's maands ingaande met den dag van inscheping naar N.-I.

Ter plaatsing als tijdelijk **adspirant-ingenieur** bij den waterstaat en 's lands burgerlijke openbare werken in Nederl.-Indië, met een verband van vijf jaren worden gevraagd ingenieurs, bij voorkeur Nederlanders, waarvoor in aanmerking kunnen komen zij die aan eene der Duitsche technische hoogescholen dan wel aan het Polytechnisch Instituut te Kopenhage hun diploma verwierven.

De aanvangsbezoldiging bedraagt 250 gld. per maand. Na twee jaren dienst volgt bij voldoende geschiktheid en goede plichtsbetrachting bevordering tot ingenieur, op een bezoldiging van 350 gld. per maand, welke door periodieke verhoogingen tot 1000 gld. kan stijgen.

Aan de uitzending is verbonden:

a. vrije overtocht naar Indië en terug als gouvernementspassagier der 1e klasse, c. q. ook voor het wettig gezin;

c. een voorloopig traktement van 150 gld. per maand, ingaande met den dag van inscheping naar Nederlandsch-Indië.

Na afloop van het vijfjarig verband of wanneer eerder ontslag moet worden verleend wegens welbewezen ziels- of lichaamsgebreken, buiten eigen toedoen ontstaan, ter beoordeeling van de Regeering, wordt eene gratificatie toegekend ten bedrage van drie maanden traktement en bestaat gedurende één jaar recht op overtocht naar Europa op bovengenoemden voet.

Zij, die op vorenvermelde voorwaarden voor uitzending naar Nederlandsch-Indië in aanmerking wenschen te komen, behooren zich vóór 15 October a.s. bij gezegeld adres te wenden tot het Dep. van Kol., onder overlegging van de vereischte stukken.

Ter beschikking van den Gouverneur van C u r a ç a o kan worden gesteld eene **onderwijzeres** met twee bij-akten, waarvan ten minste éene voor Engelsch of Fransch, om te worden benoemd tot onderwijzeres aan de Wilhelminaschool te Willemstad op Curaçao, op eene jaarwedde van f 2200, welke door het bezit van de akte voor hoofdonderwijzeres, of van andere akten, kan worden verhoogd.

Nadere inlichtingen zijn te verkrijgen aan de afd. West-Indische Zaken van het Dep. van Kol.

(N e d. S t a a t s c r t. 22 Aug. 1912 No. 196.)

Ter vervulling van de betrekking van **derde stuurman bij de Gouvernementsmarine in Nederlandsch-Indië** kunnen derwaarts worden uitgezonden personen, niet ouder dan 22 jaar, die met goed gevolg hebben afgelegd het examen bedoeld in het bij het Kon. besluit van 15 October 1909 no. 36 (Ind. Staatsbl. no. 592) gevoegd programma letter C, waarvan exemplaren voor belanghebbenden verkrijgbaar zijn bij afdeeling Personeel van het Ministerie van Koloniën; dan wel die in het bezit zijn van een Nederlandsch of Nederlandsch-Indisch diploma voor derde stuurman groote stoomvaart.

Aan de betrekking is verbonden eene bezoldiging van 70 gld. 's maands en eene indemniteit voor voeding van 50 gld. 's maands. Voor de berekening van pensioenen, contributiën daaraan, wachtgelden, non-activiteitstraktementen, verloftraktementen en contributiën aan en bedeelingen uit het Weduwen- en weezenfonds van burgerlijke ambtenaren, wordt het traktement met 100 gld. verhoogd.

Aan de uitzending is verbonden:

a. overtocht voor gouvernementsrekening als passagiers der tweede klasse, c. q. ook voor het wettig gezin;

b. eene gratificatie voor uitrusting ten bedrage van 300 gld.

c. eene voorloopige bezoldiging van 25 gld. per maand, ingaande met den dag van inscheping naar Nederl.-Indië, waarop vóór het vertrek uit Nederland éene maand voorschot kan worden uitgekeerd.

Zij die in aanmerking wenschen te komen, behooren zich vóór 1 September a.s., bij gezegeld adres, te wenden tot het Dept. van Koloniën, onder overlegging van de vereischte stukken.

In het adres moet worden vermeld of de candidaat gehuwd is, c. q. het aantal zijner kinderen.

Door een vanwege het Departement van Koloniën in te stellen onderzoek zal moeten blijken van physieke geschiktheid voor den Indischen dienst.

Ter vervulling van de betrekking van verpleegster bij het krankzinnigenwezen in Nederlandsch-Indië kunnen derwaarts worden uitgezonden **gediplomeerde krankzinnigenverpleegsters**, die niet jonger dan 30 en niet ouder dan 35 jaar zijn.

Aan de betrekking is verbonden eene bezoldiging van 50 gld. 's maands, met drie driejaarlijksche verhoogingen van 10 gld., tot een maximum-bezoldiging van 90 gulden 's maands, benevens vrije huisvesting, voeding en geneesk. behandeling.

Aan de uitzending is verbonden:

a. eene gratificatie voor uitrusting ten bedrage van 300 gulden;

b. eene voorloopige bezoldiging van 50 gld. per maand, ingaande met den dag van inscheping naar Nederlandsch-Indië, en

c. overtocht naar Batavia voor Gouvernementsrekening als passagier der tweede klasse.

Zij die in aanmerking wenschen te komen, behooren zich vóór 16 September a.s., bij gezegeld adres, te wenden tot het Dept. van Koloniën, onder overlegging van de vereischte stukken.

Voor het scheikundig laboratorium van de pyrotechnische werkplaats te Bandoeng wordt gevraagd een aan eene Nederlandsche Universiteit gepromoveerde **doctor in de scheikunde**, die den leeftijd van 30 jaar niet heeft overschreden en bewijzen kan overleggen, dat hij in ruime mate practisch ervaren is.

Zij die eene speciale studie hebben gemaakt van de leer der explosiefstoffen zullen de voorkeur genieten.

Aan de betrekking is verbonden eene bezoldiging van 500 gld. 's maands, met vijf tweejaarlijksche verhoogingen elk van 50 gld. 's maands, zoodat zal worden bereikt een maximum-traktement van 750 gld. 's maands.

Voorts wordt genoten vrije genees- en heelkundige behandeling, ook voor het gezin (c. q. ook verloskundige behandeling), zoomede geneesmiddelen.

Aan de uitzending is verbonden:

a. overtocht voor gouvernementsrekening als passagier der eerste klasse, c. q. ook voor het wettig gezin;

b. eene gratificatie voor uitrusting ten bedrage van 2000 gulden;

c. een voorloopig traktement van 250 gld. per maand, ingaande met den dag van inscheping naar Nederl.-Indië en voortdurend tot den dag waarop het activiteitstraktement volgens de deswege bestaande bepalingen in Indië ingaat.

Zij die in aanmerking wenschen te komen, behooren zich vóór 15 September a.s., bij gezegeld adres, te wenden tot het Dept. van Koloniën, onder overlegging van de vereischte stukken.

De Minister van Koloniën brengt ter kennis van belanghebbenden, dat voor t w e e **gediplomeerde apothekers**, den leeftijd van 32 jaren niet hebbende overschreden, de gelegenheid bestaat om te worden benoemd tot militair apotheker der tweede klasse in het vaste korps van het leger in Nederlandsch-Indië, onder verplichting om den Staat gedurende een tijdvak van vijf dan wel tien jaren, in die betrekking te dienen en onder genot van eene gratificatie voor eerste uitrusting van 2000 gld. bij een vijfjarig verband en van 4000 gld. bij een tienjarig verband.

De militaire apotheker der tweede klasse geniet de volgende inkomsten, te weten:

1o. van en met den dag der beëediging als militair apotheker tot en met den dag vóór de inscheping tot vertrek naar Indië (waaronder te verstaan de dag waarop het schip, waarmede de reis naar Indië wordt gemaakt, uit Amsterdam of Rotterdam vertrekt) een traktement naar reden van 1600 gld. 's jaars;

2o. van en met den dag van inscheping sub. 1o. bedoeld een traktement naar reden van 3000 gld. 's jaars, hetwelk na drie jaar dienst als officier wordt gebracht op 3300 gld. 's jaars;

3o. genot van vrije woning van gouvernementswege, of instede van dien huishuurindemniteit, waar van het bedrag variëert van 40 tot 70 gld. per maand, naar de huurprijzen van particultere woningen in de verschillende garnizoenen.

Gegadigden zullen zich onverwijld hebben aan te melden bij het Dept. van Koloniën, bij een op zegel geschreven request, onder overlegging van de vereischte stukken.

(Ned. Staatscrt. 23 Aug. 1912, No. 197.)

Officiëele Berichten.

Uit de Javasche Courant van 26 Juli 1912, No. 60.

Civiel Departement.

Verleend: 11 maanden verlof aan den ambtenaar J. B. Angement; 1 jaar aan den onderwijzer P. Reichholt; 11 maanden aan den ass.-resident K. N. Binnendijk; 1 maand aan den ambtenaar Mr. J. A. N. Esche.

Ontslagen: op verzoek eervol de opziener J. H. W. Schmidgall; de administrateur A. L. Zwaan; de ambtenaar mej. M. C. Fransz; de opzichter H. N. Rade; de onderwijzeres mevr. J. A. C. Rouvevoy van Niewaal—Peerholte; de verpleegster mej. M. C. Ples; de opzichter J. G. Berkhenser; de zoutverkooppakhuismeester H. F. M. Aronds.

Belast: met de waarneming der betrekking van administrateur bij het Dept. van Financiën J. G. v. Gelder; van adjunct-inspecteur van den arbeid J. M. P. Kooreman.

Benoemd: tot technisch ambtenaar bij den radiotelegr. dienst C. W. Leclercq; tot hoofdcommies P. M. Munnich; tot onderwijzer 1e kl. G. A. Tuijl Schuitemaker; tot administrateur 2e kl. b/d pandhuizen P. E. de Liser Morsain; tot resident v. Ternate Ch. L. J. Palmer van den Broek; van Benkoelen L. Knappert; tot hoofdcommies Mr. R. M. J. M. Beguin; tot adsp.-ingenieur J. R. M. Keunen; tot adsp.-houtvester H. van Lennep en G. D. W. Nieuwenhuijs; tot opzichter bij de S.S. op Java D. P. de Queljoe; tot houtvester J. F. Labohm en J. H. Brester; tot commies 1e kl. F. W. Rhemrev, A. Th. Soemakil en J. F. Mossel; tot idem 2e kl. A. Doornweerd en J. van der Werf; tot regent van Rembang Raden Mas Toemenggoeng Iskander Abdoel Karnen.

Gesteld: ter beschikking van den resident van Palembang de contr. J. C. v. d. Meulen.

Geplaatst: in de res. Preanger Regentschappen de wn. controleur G J. M. van Angelbeek; te Poerwakarta de onderw. C. A. H. Taminiau; te Semarang de onderw. mej. J. W. Slangen; te Saparoea de onderw. J. Steeman.

Militair Departement.

Verleend: 1 jaar verlof aan den kapt.-magaz.m. W. J. Struijk.

Ontslagen: op verzoek eervol de kapt. der inf. L. P. J. van der Stok.

Bevorderd: tot 1en Luit. G. F. V. Gosenton; tot off. v. gez. 1e kl. J. A. van Dijk.

Belast: met de waarneming der betrekking van adj.-chef bij Atjeh-stoomtram de 1e luit. der genie H. van Galen Last.

Uit de Javasche Courant van 30 Juli 1912, No. 61.

Civiel Departement.

Verleend: 9 maanden verlof aan den adj.-inspecteur Inl. onderwijs B. J. Visscher; 1 jaar aan den ass.-res. C. L. Barentz; 11 maanden aan den idem H. Altmann; 10 maanden aan den contr. D. Heijting; 10 maanden aan den predikant I. M. Coops.

Belast: met de waarneming van ass.-resident van Zuid-Nieuw-Guinea L. M F. Plate.

Gesteld: ter beschikking van den president van den R. v. J. te Semarang Mr. F. A. Folkersma.

Toegekend: de titulaire rang van ass.-resident aan den adj.-adviseur voor het volkscredietwezen J. M. Jordaan.

Benoemd: tot ingenieur bij de S.S. R. Jackl; tot ass.-resident der Palemb. Bovenlanden A. L. Kamerling; tot secretaris van de res. Batavia J. F. Hildring; tot controleur G. W. F. G. Steinbuch; tot 2en commies C. A. E. Saltzmann; tot 3en id. W. F Muller en C. A. E. Macaré; tot ass.-resident van Pandeglang J. H. Nieuwenhuijs; tot adsp.-ingenieur C. Hillen en H. K. Bruins; tot ass.-resident van Tjilatjap F. B. Batten; tot ambtenaar 4e kl. in- en uitvoerrechten N. H. M. J. D. Buno Heslinga; tot commies bij de Alg. Rekenkamer E. F. Cretier; tot leeraar te Soerabaja J. Ph. Reijnders; tot hoofdcommies I. Th. Dirksen; tot 1n commies J. R. Falk; tot inspecteur bij de opiumregie J. H. Delgorge; tot 1en commies F. G. Ebeslijn.

Geplaatst: in de res. Pasoeroean de controleur J. C. de Vos; in de res. Batavia de idem G. W. F. G. Steinbuch; in Kedoe de wn. adsp.-controleur T. W. Grondijs.

Benoemd: tot onderwijzer te Klaten mej. L. Dersjant; tot onderwijzer 1e kl. A. van der Weerdt en W. Th. M. van Rooij en resp. geplaatst te Djember en Toeloengagoeng; tot stationscomm. H. Idzard.

Militair Departement.

Verleend: 1 jaar verlof aan den 1en luit. G. W. Caudri; 11 maanden aan den 1en luit. S. Garnade; 10 maanden aan den off. v. gez. W. A. Beck.

Bevorderd: tot 1en luit. der inf. E. J. F. Linssen; tot kapitein der genie A. G. van Daalen en L. C. A. van de Kasteele; tot 1en luit. der genie G. J. F. Statius Muller, H. A. E. Venik en L. H. P. Zondag.

Geplaatst: bij het 12e bat. de majoor H. A. Kooij.

Overgeplaatst: bij het 11e bat. de majoor R. de Bruijn.

Naamlijst van nieuw toegetr. Leden.

	Contributie.
D. J. Querido, Pred. Ned. Port. Isr. Gem., West-Indië, Amersfoort	f 2.50
J. P. Donk, Maj. Inf. O. I. L., Amersfoort	,, 2.50
W. L. Eekhout, Ambt. In- en Uitv., A'dam	,, 2.—
E. Scheere, Comm. St.Sp. N.-I., A'dam	,, 3.—
J. Blackstone, Ing. B. O. W., Bloemendaal	,, 2.50
J. Sint, Mach. Kol. V. W.-I., Dordrecht	,, 2.—
D. M. Hol, Ing. St.Sp. N.-I., Dordrecht	,, 5.—
E. du Bois, Rubberplanter	,,10.—
J. C. F. Sohns, Veearts N.-I.,	,, 6.—
A. C. van der Hout	,, 5.—
F. Davis, Stationschef Stoomtram Atjeh	,, 2.—
H. E. van Dijk, Ambt. v/h Kadaster,	,, 2.—
H. Tromp, Ing. b/h Mijnwezen,	,, 2.—
C. Sweris, 1e Luit. Cav. N.-I.,	,, 3.—
P. van Geelen, Insp. Lager Ond.,	,, 5.—
P. de Nes, Dir. Opl.school Inl. Ambt.,	,, 2.50
E. H. Simon, O.-I. Ambt.,	,, 2.50
Mevr. Wed. C. J. C. Dezentje—Fudsborg,	,, 5.—
P. B. Staden ten Brink, 1e Luit. Inf.,	,, 2.—
Mr. G. A. G. Pieters, Recht. Ambt. N.-I.,	,, 2.50
Mevr. C. de Paauw—Tower	,, 2.50
A. A. van Lierop, Contr. B.B.,	2.—
V. H. Haaksma, Gewest. Secretaris,	,, 3.—
J. M. Baretta, Kapt. Gen. Staf,	,, 3.—
F. L. H. van Leer, Ambt. In- en Uitvoerr.,	,, 2.—
F. J. S. Nicola v. Furstenrecht, Opz. B.O.W.	,, 2.—
Mevr. D. M. Reiche, geb. Walter, Onderw.,	,, 2.—
J. B. G. van Slingerlandt Ass.-Res.,	,, 2.50
S. W. Manitza, Chef fa. Duwaer & Naessern	,, 2.—
A. P. Nelson	,, 2.—
A. F. G. Becker, Leeraar H. B. S. N.-I.,	,, 2.50
J. H. Berhitoe, Comm. Bur. Ass.-Res.	,, 2.50
C. J. A. Both, Leeraar H. B. S. N.-I.,	,, 2.50
J. Th. Hense, Comm. v/d Atjeh-tram,	,, 3.—
H. A. Sangster, Comm. Post. en Tel.,	,, 2.50
Dr. H. C. Lammerts van Bueren	,, 3.—
Mr. A. H. L. Utermark, Pres. v/d Landr.,	,, 3.—
A.T. H. M. Wijk Werneke, Insp. In- en Uitv.	,, 2.—
C. G. S. Braat, Houtvester,	,, 2.—
A. van Dam	,, 2.50
M. C. Chandon, firma Wessen en Co.	,, 2.50
A. Gleijsteen, 1e Luit. Inf. O. I. L.,	,, 2.—
H. W. Julsing, Landmeter N.-I.,	,, 2.—
Dr. C. D. Ouwehand, Stadsgeneesh. Batavia,	,, 2.—
J. Troostwijk, 1e Luit. Inf. O. I. L.,	,, 2.50
P. W. A. Meijer, 1e Luit. Inf. O. I. L. allen te 's-Gravenhage.	,, 3.—
L. Verhagen, Goes,	,, 2.50
E. F. Wiemer, 1e Luit. Cav. N.-I., Haarlem	,, 5.—
W. Roos, Onderwijzer, Haarlem	,, 2.50
J. F. Ouddorp Kortebrant, Ambt. b/d Inv.-rechten, Haarlem	,, 2.—
A. F. v. Zijll de Jong, Contr. B.B., Hilversum.	,, 2.50
J. de Best, Onderw., Katwijk aan Zee	,, 2.—
P. R. H. Loemers, Onderw., Linne, gem. Roermond.	,, 2.—
D. Koumans, gep. Onderw., Leiden	,, 2.—
Mr. J. Th. Goossens, Voorz. L.r., Leiden	,, 2.50
Dr. T. Kappers, Meppel	,, 2.50
J. P. J. Lucardie, Rotterdam	,, 2.—
Dr. H. Hoen, Insp. Veeartsenijk.d., Utrecht	,, 2.50
I. Harting, Mil. Apoth. 2e kl., Utrecht	,, 2.—
M. C. Hoenkamp, 1e Lt. Art. N.-I., Utrecht	,, 2.50
Mr. H. J. Boswijk, Subst.-Off. v. Ju., Utrecht	,, 2.50
W. Soeterik, Ambt. Opiumregie, Voorburg	,, 2.—
L. Moens; Onderw. N.-I., Voorburg.	
C. Gust Olie Fz., IJmuiden	,, 2.—
H. Grevers, 2e Luit. Inf. O. I. L., Zwolle	,, 2.—
J. P. W. Houtman, Ass.-Res., Zeist,	,, 3.—

Vereeniging OOST en WEST
Afdeeling 's-GRAVENHAGE.

Aan het **Bureau LAAN VAN MEERDERVOORT 187**, zijn van **10—12** en van **2—4** uur inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken.
Men kan die inlichtingen ook per brief vragen aan den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer G. C. A. DE WITT, **Reinkenstraat 56.**

Acht dames en één heer voor pianolessen.

Eene dame voor het geven van lessen in de Eng. taal.

Eene dame voor het geven van lessen in de Fransche, Duitsche en Engelsche taal; hoofdacte middelbaar Engelsch en Lager Fransch en Duitsch.

Jonge Dame (diploma Zang en Muziek) voor hulp in huishouden en les geven aan kinderen.

Een heer, oud-onderwijzer Kweekschool voor Inl. onderwijzers, voor het geven van lessen in de Mal. taal.

Eene jonge dame voor het geven van lessen in teekenen en schilderen.

Twee jonge dames voor Gouvernante naar Indië, waarvan eene H.-acte heeft.

Een juffrouw, oud 34 j., P. G., wenschtals kinderjuffrouw naar Indië te gaan, was reeds 2 jaar te Batavia als zoodanig werkzaam.

Twee dames v. vioollessen, ook aan eerstbeginnenden.

Vijf jonge dames voor kinderjuffrouw naar Indië.

Eene jonge dame, bekend met moderne talen, voor machineschrijven en stenographie.

Drie geg. Ond.-Officieren O.-I. L., waarvan één is gedipl. ziekenverpleger, voor eenig administratiewerk, geldinkasseeren, magazijnmeester.

Eene Dame voor zanglessen.

Twee heeren voor het geven van lessen in Maleisch en Javaansch, waarvan één ook in Indisch Staatsrecht.

Eene Dame v/b. geven v. lessen aan spraakgebrekkigen.

Twee geg. O.-I. mil. v. oppasser of magazijnknecht.

Een heer voor muzieklessen.

Eene Dame voor administratieve werkzaamheden.

Twee bekw. linnennaaisters, waarvan een uit naaien gaat van 9—5 uur.

Beschikb. voor de reis naar Indië vijf zeebaboes en 1 mannelijke Inlandsche bediende.

Eene officiersweduwe voor assistentie of besturing van eene huishouding.

☞ Indische dienstboden kunnen zich aangeven in **LAAN v. MEERDERVOORT 187** voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling; Voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.
Leden van O. en W., geen direct belangh. worden verzocht zoo noodig hunne hulp hierin te willen verleenen.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen.

W. B. REGENHARDT, Weimarstraat 309, 's-Gravenhage,	Maleisch, Javaansch, Soendasch, Atjehsch.	gediplomeerd.
A. H. J. G. WALBEEHM, Obrechtstraat 363, 's-Gravenhage,	Javaansch.	
D. A. P. KOK, Edisonstraat 58, 's-Hage,	Maleisch.	
W. F. H. EPKE, v. Slingelandtstraat 151, 's-Hage,	Javaansch.	
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden,	Javaansch.	

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging *„Oost en West"*, **Heulstraat 17, Den Haag**, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. **Jaarverslag der Vereen. 1911, geldelijke verantwoording van het Hoofdbestuur over het jaar 1911, enz.**
en
Opgave van de Eereleden, de samenstelling der verschillende besturen en commissies.
Prijs: 1 exemplaar f 0.20 en f 0.03 frankeerkosten.

b. **Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn,**
door J. H. en H. B.
Prijs: 1 exemplaar f 0.10, 50 ex. f 2.80;
voor Departementen en Leden der *Maatschappij tot Nut van het Algemeen* **f 2.20 per 50 ex.**, plus 25 cent voor frankeerkosten.

c. Onze Oost II: **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,**
door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar 5 cent, 50 ex. f 2.—;
voor Departementen en Leden der *Maatschappij tot Nut van het Algemeen* **f 1.55 per 50 ex.**, plus 25 cent voor frankeerkosten.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging *„Oost en West"*, **Heulstraat 17**, de Firma MARTINUS NIJHOF, **Lange Voorhout 9, Den Haag**, en andere Boekhandelaren zijn verkrijgbaar:

a. **Onze West:**
I. De Kolonie Suriname, door REMAN IRÜS;
II. De Kolonie Curaçao, door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colegio „Santo Tomás" te Curaçao.
Prijs per exemplaar f 0.25 en f 0.03 frankeerkosten.

b. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.
No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.**
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke ambtenaar in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: f 0.15 per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

INSCHRIJVINGSBILJET.

Ondergeteekende wenscht in te schrijven

voor de noodlijdenden op Bonaire en Aruba de som

van f ....

NAAM: WOONPLAATS:

....

Inzenden aan het Hoofdbureau van „Oost en West", Heulstraat 17, Den Haag.